

ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ „НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ“

1407 София, бул. „Черни връх“ 45, тел. 8147109, факс 9632188, e-mail: dans@dans.bg

ГОДИШЕН ДОКЛАД

за дейността на Държавна агенция
„Национална сигурност“

2023 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

МЕТОДИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ	4
A. СРЕДА НА СИГУРНОСТ	5
I. ЧУЖДИ ДЪРЖАВНИ ИНТЕРЕСИ И ДЕЙНОСТ НА СПЕЦИАЛНИ СЛУЖБИ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ	5
1. <i>СРЕДА НА СИГУРНОСТ</i>	5
2. <i>МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ</i>	8
II. ФИНАНСОВА СИГУРНОСТ	11
1. <i>СРЕДА НА СИГУРНОСТ</i>	11
2. <i>МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ</i>	13
III. СТРАТЕГИЧЕСКИ ОБЕКТИ И ДЕЙНОСТИ	19
1. <i>СРЕДА НА СИГУРНОСТ</i>	19
2. <i>МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ</i>	26
IV. КИБЕРСИГУРНОСТ И КОМУНИКАЦИИ	31
1. <i>СРЕДА НА СИГУРНОСТ</i>	31
2. <i>МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ</i>	32
V. МЕЖДУНАРОДЕН ТЕРОРИЗЪМ	34
1. <i>СРЕДА НА СИГУРНОСТ</i>	34
2. <i>МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ</i>	35
VI. ЕКСТРЕМИЗЪМ	37
1. <i>СРЕДА НА СИГУРНОСТ</i>	37
2. <i>МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ</i>	38
VII. РИСКОВИ ПРОЦЕСИ, СВЪРЗАНИ С МИГРАЦИЯТА	39
1. <i>СРЕДА НА СИГУРНОСТ</i>	39
2. <i>МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ</i>	41
VIII. ЗАЩИТА НА КЛАСИФИЦИРАНАТА ИНФОРМАЦИЯ	43
1. <i>СРЕДА НА СИГУРНОСТ</i>	43
2. <i>МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ</i>	44

IX. МЕЖДУНАРОДНА ТЪРГОВИЯ С ОРЪЖИЯ И ИЗДЕЛИЯ ИЛИ ТЕХНОЛОГИИ С ДВОЙНА УПОТРЕБА. ПРОИЗВОДСТВО, СЪХРАНЕНИЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ОРЪЖИЯ ЗА МАСОВО УНИЩОЖЕНИЕ.....	46
1. СРЕДА НА СИГУРНОСТ	46
2. МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ	47
Б. ОБОБЩЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ДАНС.....	50
В. ПРИОРИТЕТИ ЗА РАБОТА ПРЕЗ 2024 г.	62

МЕТОДИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ

Годишният доклад за дейността на Държавна агенция „Национална сигурност“ (ДАНС) през 2023 г. е изготвен в изпълнение на разпоредбите на чл. 22, ал. 5 от Закона за управление и функциониране на системата за защита на националната сигурност (ЗУФСЗНС).

При разработването му са отчетени:

- нормативната база, регламентираща дейността на ДАНС;
- Актуализираната стратегия за национална сигурност на Република България¹;
- националните интереси, приоритетите и задачи, определени съгласно чл. 5 от ЗУФСЗНС;
- плановете и организационните документи, определящи ангажименти на ДАНС като елемент от системата за защита на националната и колективната сигурност на Европейския съюз (ЕС) и НАТО;
- добрите практики при изготвяне на подобни доклади през годините.

Предвид спецификата на дейността на ДАНС, голяма част от предприетите мерки за противодействие на установените рискове и заплахи за националната сигурност не могат да бъдат публично представени в настоящия доклад поради съображения за защита на класифицираната информация, оперативните способности и средства, текущите операции и интереси във връзка с взаимодействието с български и чужди специални служби, както и предвид разпоредбите на чл. 198 от Наказателно-процесуалния кодекс.

¹ Приета с Решение на Народното събрание на Република България от 14.03.2018 г., обн. ДВ, бр.26 от 23.03.2018 г.

А. СРЕДА НА СИГУРНОСТ

I. ЧУЖДИ ДЪРЖАВНИ ИНТЕРЕСИ И ДЕЙНОСТ НА СПЕЦИАЛНИ СЛУЖБИ СРЕЩУ БЪЛГАРИЯ

1. СРЕДА НА СИГУРНОСТ

През 2023 г. нарастват рисковете за сигурността в резултат на действията на глобални и регионални субекти, конкуренцията за влияние и достъп до ресурси и ескалацията на конфликтите в Черноморско-кавказкия регион, Близкия изток и Африка. Продължаващата агресия на Русия срещу Украйна и зловредните хибридни кампании на Москва остават основен ерозиращ средата фактор, а нарастващата настъпателност на Китай за проекция на сила го позиционира като системно предизвикателство за евроатлантическата сигурност.

Процесите на ускорено въоръжаване и модернизация на конвенционалните и ядрени арсенали, в комбинация с конфронтационно поведение и дерогация на стратегически споразумения за баланс на силите, подкопават съществуващата архитектура за сигурност и повишават риска от военни конфликти. Все по-активно стратегически конкуренти прилагат и широк спектър от хибридни инструменти за въздействие върху таргетирани държави съобразно установени техни уязвимости. Значителен дестабилизиращ потенциал през 2023 г. имат нарушаването на свободата на корабоплаване в Червено и Арабско море, посегателствата срещу критична инфраструктура, конкуренцията за контрол върху стратегически ресурси и вериги на доставки, както и за технологично превъзходство. Глобалната геополитическа, продоволствена, енергийна и икономическа нестабилност е циклично изостряна не само от конфликти, но и от неблагоприятни климатични изменения и демографски процеси, като допълнително се интензифицират съществуващи етнически, религиозни и социални разломи, миграционни нагласи и разпространението на екстремистки идеологии.

Поведението на Русия генерира нарастващи заплахи за глобалната сигурност. Засилват се опасенията за възможна руска агресия и към други страни. Усилва се реториката на режима в Кремъл за възможно използване на ядрено оръжие. За противодействие на налаганите санкции и на нарастващата международна изолация, Русия се фокусира върху укрепване на стратегическите отношения с Иран, Китай и Корейската

народнодемократична република. Постоянен е стремежът на Москва за подкопаване единството и възпрепятстване разширяването на НАТО, като за целта прилага хибриден подход, в т.ч. чрез инструментализиране на приятелски настроени трети страни (т.нар. проксита), информационни операции, кибер активности, специални служби, икономически и културни зависимости, миграционни канали, индуциране на продоволствена несигурност и др. Интензифицират се усилията на Русия за заобикаляне на каскадно налаганите санкции чрез изграждане на мрежи за износ на руски суровини и за доставка на стоки, необходими за поддържане на способности за водене на война.

Бойните действия в Украйна продължават да имат комплексно негативно отражение върху Черноморския регион, в т.ч. по отношение на екологичната сигурност, транспорта, туризма и инвестиционния климат. Запазва се рискът от мащабни замърсявания с трансграничен ефект при засягане на ядрени централи, химически или нефтени съоръжения. Продължаващите инциденти с плавателни съдове и авиация и провежданите от Русия военноморски учения възпрепятстват свободата на корабоплаване и въздухоплаване в Черно море, в т.ч. в българската изключителна икономическа зона.

През 2023 г. преки негативни проекции върху националната сигурност на България оказват и процесите на дестабилизация в държави от Балканския полуостров, ескалираният конфликт в Близкия изток, напреженията в Югоизточна Азия и Северна Африка. В Западните Балкани се запазва потенциалът за ескалация на напрежение, съпроводена с прояви на насилие и опити за промени на установени държавни граници. Основен дестабилизиращ фактор остават реваншистки доктрини на отделни страни, които кореспондират с интересите на външни фактори за възпрепятстване процесите на интеграция на западнобалканските страни към европейските и евроатлантическите структури и за проектиране на влияние. В региона се наблюдава и засилен говор на омразата срещу България, включващ в отделни случаи и физически посегателства срещу определящи се като българи граждани на други държави. Злонамерени външни намеси влошават съществуващите етнически и религиозни разделения и проблеми, както и вътрешнополитическата и икономическата нестабилност в някои страни. Обстановката по линия на сигурността в Западните Балкани се усложнява и от високата активност на организираната престъпност, нелегалната миграция, корупцията, нарушаването на върховенството на закона и отстъпленията от демократичните принципи на фона на засилващи

се авторитарни тенденции. Актуални остават проблемите, свързани с радикализацията на мюсюлманското население и активността на съпричастни с дейността на екстремистки групировки лица, в т.ч. завърнали се чуждестранни бойци терористи.

Нараства нестабилността в Близкия изток, Северна и Субсахарска Африка, както и в Югоизточна Азия. Силен дестабилизиращ ефект върху средата на сигурност с глобални проекции има ескалацията на израело-палестинския конфликт след нападението на „Хамас“ срещу Израел (07.10.2023 г.). Кризата е със значителен потенциал за регионално разпространение и индуцира действията на йеменските хути за ограничаване свобода на корабоплаване в южната част на Червено море и Аденския залив. Вакуумът по отношение на сигурността в множество блискоизточни и африкански държави благоприятства тероризма и организираната престъпност. В контекста на увеличаваща се нестабилност, миграционните процеси се подпомагат от все по-добре организирани престъпни мрежи и се подхранват от значителния демографски прираст, климатичните промени, социално-икономическите проблеми, в т.ч. нарастващата продоволствена несигурност.

В променящата се среда за сигурност използването на хибридни подходи за влияние и въздействие остава активно, като нараства броят на прилагащите ги субекти. В зависимост от уязвимостите в обекта на въздействие се експлоатират дипломатически, политически, информационни, икономически, енергийни, финансови, технологични, разузнавателни, военни, правни, социо-културни и киберинструменти с цел намеса при вземане на решения, влияние върху вътрешнополитически и обществени процеси и/или моделиране на определени когнитивни обществени възприятия. Често се използват: съществуващи етнически, религиозни и други обществени разделения, в т.ч. в контекста на геополитически и вътрешни процеси; пропагандни и дезинформационни кампании; взаимодействия по линия на културата, образованието и науката; религиозни институции; суровинни, финансови, технологични зависимости. Отчитат се злонамерени действия в киберпространството за придобиване на информация и увреждане на информационни активи, които вероятно ще се интензифицират в контекста на глобалното противопоставяне и динамично развиващите се технологии, в т.ч. за изкуствен интелект и квантови изчисления.

През 2023 г. нараства ролята на специалните служби в рамките на хибридният инструментариум за въздействие на българска

територия. Приоритетните им цели остават влияние върху процеса на вземане на политически решения у нас, както и създаване на позиции за придобиване на информация на централно и местно ниво.

Интересите на чуждите специални служби у нас продължават да са насочени приоритетно към: външната политика на България в контекста на съюзническите ангажименти по линия на НАТО и Европейския съюз; двустранните отношения с отделни държави; политиката и способностите в сферата на отбраната и сигурността; процесите във вътрешнополитическата, социалната и икономическата сфера, както и към аспекти от образованието, науката и културата; земяческите структури у нас и българските общности зад граница. Злонамерената чужда разузнавателна активност се благоприятства от съществуващи обществени уязвимости, включително понижена социална кохезия и наличие на маргинализирани групи, както и от наличието на технически и технологични (например при комуникационната и информационна инфраструктура) и привнесени (незаконна миграция) проблеми.

В контекста на нарастващата глобална нестабилност вследствие на разширяването на конфликта в Близкия изток и продължаващата руска агресия в Украйна, с висока степен на вероятност **през 2024 г. ще се запази високият интензитет на посегателствата срещу националната сигурност, свързани с операции на чужди специални служби, зловредни информационни кампании и кибератаки.**

---

2. МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ²

През 2023 г. Държавна агенция „Национална сигурност“ изпълнява в пълен обем законовите си ангажименти за противодействие на чуждите специални служби. Прилага се комплексен инструментариум за предотвратяване и минимизиране рисковете за България и за колективната сигурност на Европейския съюз и НАТО. Предприемани са действия за идентифициране и ранно сигнализиране за процеси и действия с потенциално негативни отражения и въздействия върху националната среда на сигурност, външнополитическите взаимоотношения и ангажиментите на българската държава в различни международни организации и форуми. Усилията

---

² При посочване на извършените действия са отчетени разпоредбата на чл. 198 от Наказателно-процесуалния кодекс, както и всички съображения, касаещи защитата на оперативни способности и средства, в т.ч. на информация, текущи операции и интереси във връзка с взаимодействието с български и чужди специални служби.

продължават да са приоритетно насочени към повишаване на осведомеността относно рисковете и заплахите, анализиране на предизвикателствата по отношение на сигурността и подпомагане вземането на решения в контекста на активността на чуждестранни разузнавателни субекти, като се отчитат техните интереси, цели, задачи и действия. Осъществявана е хоризонтална координация с компетентни държавни ведомства и комплексен анализ в контекста на динамичната среда и необходимостта от контраразузнавателно противодействие, при отчитане целесъобразността на директни мерки за пресичане на злонамерена дейност предвид потенциалните негативни проекции върху междудържавните отношения.

През 2023 г. ДАНС е осъществявала активен информационен обмен и съвместни оперативни проекти със съюзнически служби и държавни институции, както и с компетентни международни структури, за идентифициране на чуждестранни зловредни влияния и пресичане на посегателствата на чужди разузнавателни структури срещу националната сигурност и тази на Европейския съюз и НАТО.

По-съществени резултати през 2023 г. при противодействието на рисковете и заплахите от дейността на чуждите специални служби са:

– пресичане на дейността на **1 руски и 2 беларуски граждани**, служители на подворието на Руската православна църква в България, стремящи се да оказват въздействие върху обществено-политическите процеси у нас в полза на руските геополитически интереси. Със заповед на председателя на Държавна агенция „Национална сигурност“ са им **наложени принудителни административни мерки** „експулсиране“, „отнемане правото на пребиваване“ и „забрана за влизане в Република България“ за период от 5 години;

– пресичане на дейността на **1 руски гражданин** (с журналистическа акредитация), представляваща заплаха за националната сигурност. Със заповед на председателя на Държавна агенция „Национална сигурност“ са му **наложени принудителни административни мерки** „експулсиране“, „отнемане правото на пребиваване“ и „забрана за влизане в Република България“ за период от 5 години;

– пресичане на дейността на **2 руски гражданин**, участващи в организирана престъпна група, извършваща финансови престъпления. Със заповед на председателя на Държавна агенция „Национална сигурност“ на едното лице са **наложени принудителни административни мерки** „експулсиране“, „отнемане правото на пребиваване“ и „забрана за влизане в

Република България“ за период от 5 години. Със заповед на председателя на Държавна агенция „Национална сигурност“ на второто лице са наложени **принудителни административни мерки** „отнемане правото на пребиваване“ и „забрана за влизане в Република България“ за период от 5 години;

– **пресичане дейността на 1 чужд гражданин**, съпричастен към дейността на чужди специални служби. Със заповед на председателя на Държавна агенция „Национална сигурност“ са му наложени **принудителни административни мерки** „отнемане правото на пребиваване“ и „забрана за влизане в Република България“ за период от 5 години;

– **пресичане дейността на 5 чужди граждани**, съпричастни към дейността на чужди специални служби. Със заповед на председателя на Държавна агенция „Национална сигурност“ лицата са включени в **информационния масив на нежеланите в страната чужди граждани** за срок от 10 години по чл. 21а от Закона за чужденците в Република България;

– **включване в информационния масив на нежеланите в страната чужденци на 2 руски граждани** за срок от 5 години заради участие в организирана престъпна група, извършваща финансови престъпления;

– **включване в информационния масив на нежеланите в страната чужденци на 1 руски гражданин** за срок от 10 години заради действия, засилващи разделението на българското общество;

– **включване в информационния масив на нежеланите в страната чужденци на 2 руски граждани** за срок от 10 години поради наличие на данни, че са служители на руски разузнавателни структури.

Освен това по информация на Държавна агенция „Национална сигурност“, подадена към прокуратурата, са образувани **5 досъдебни производства**, касаещи посегателства по Глава първа от Наказателния кодекс. По данни на Агенцията за извършени престъпления против мира и човечеството на територията на Украйна от членове на руската частна военна компания „Вагнер“, от Софийската градска прокуратура е **образувана прокурорска преписка**.

През 2023 г. продължава прилагането на комплекс от действия за наблюдение и контрол върху процесите сред конкретни уязвими общности на наша територия с оглед недопускане използването им във вреда на националната сигурност на България.

II. ФИНАНСОВА СИГУРНОСТ

1. СРЕДА НА СИГУРНОСТ

През 2023 г. българският финансов сектор остава относително стабилен, а банковата система запазва висока ликвидност и добра капиталова адекватност. На фона на нарастващите кризи с различен характер, увеличаването на жилищното кредитиране стимулира оценки за възможни рискове. Компании за бързи кредити продължават да прилагат негативни практики, накърняващи финансовите интереси на потребителите. Увеличаващите се като брой, мащаб и сложност нарушения на данъчното, митническото и осигурителното законодателство оказват неблагоприятно влияние върху събираемостта на планираните приходи. Предизвикателствата пред изпълнението на ангажиментите на България по Националния план за възстановяване и устойчивост забавят усвояването на значителен европейски финансов ресурс.

Други значими процеси и проявления, създаващи рискове за финансовата сигурност през 2023 г., са свързани с:

- киберпосегателства срещу кредитни и финансови институции и потребители на финансови услуги, в т.ч. посредством фишинг³ атаки;
- осъществяване на схеми за инвестиционни измами спрямо български и чужди граждани чрез нелицензирани посредници и онлайн платформи, в т.ч. обслужвани от ситуирани у нас физически офиси;
- разширяване на пазарния дял на финтех⁴ компаниите на фона на неразвитост на нормативната база, което води до затруднения при упражняването на контрол върху дейността им и извършваните операции;
- опити за използване на българската финансова система за разслояване и трансфер на средства с престъпен произход, както и за заобикаляне на наложени на трети страни международни санкции. В този контекст не могат да бъдат изключени репутационни или други преки

³ От англ. Phishing – при тази измама се разчита на разнообразни внушения с цел получаване на неоторизиран достъп до лични и банкови данни.

⁴ От англ. FinTech. Според дефиниция на Съвета за финансова стабилност (Financial Stability Board) финансовите технологии представляват „основаващи се на технологии иновации във финансовите услуги, които могат да доведат до нови бизнес модели, приложения, процеси или продукти и с които е свързано съществено въздействие върху предоставянето на финансови услуги“. В този контекст Европейската централна банка счита, че FinTech банки са онези, които имат „бизнес модел, в който производството и доставката на банкови продукти и услуги се основава на технологични иновации“.

рискове за финансовата система и/или бизнеса във връзка с включването на България в т.нар. сив списък на Групата за финансови действия (FATF⁵), въпреки че от организацията не призовават останалите държави да прилагат разширени мерки за комплексна проверка спрямо тези в списъка, а за придържане към подход, основан на риска;

- изготвяне и разпространение на неистински парични знаци;
- прилагане на схеми, целящи избягване установяването и плащането на данъчни и осигурителни задължения и за нарушаване на митническото законодателство, които нанасят значими щети на фиска. Основно звено в механизмите остават специално регистрирани за престъпните цели дружества от типа „липсващ търговец“ (обикновено еднолична собственост на подставени, неквалифицирани и с нисък социален статус лица и без ресурсна, материална, кадрова и техническа обезпеченост за осъществяване на търговска или производствена дейност). Много от измамите продължават да имат трансграничен характер;

- опити за злоупотреби със средства на Държавното обществено осигуряване (за пенсии и обезщетения), в т.ч. от лица, пребиваващи трайно в чужбина;

- нередности и измами при реализацията на проекти с европейско подпомагане, увреждащи бюджета и финансовите интереси на Европейския съюз и възпрепятстващи реализацията на националните цели и приоритети;

- негативни практики на финансови институции, в т.ч. несъобразени с или ощетяващи интересите на потребителите, които създават риск от нагнетяване на обществено напрежение и от увреждане на доверието в българските надзорни и контролни органи;

- обвързаност между финансови компании в големи икономически групи, която създава риск за пренос на евентуална нестабилност от един елемент към цялата мрежа.

---

⁵ От англ. Financial Action Task Force – организацията е създадена по инициатива на страните от Г-7 в края на 1989 г. със задачата да оказва въздействие върху отделните държави да се борят срещу изпирането на пари. Включените в т.нар. сив списък държави срещат трудности в усилията си за противодействие на изпирането на пари и финансирането на тероризма.

---

2. МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ⁶

През 2023 г. защитата на финансовата сигурност остава водещ приоритет в дейността на ДАНС. В изпълнение на възложените ѝ правомощия Агенцията регулярно е предоставяла информация на висшите органи на държавната власт и други компетентни ведомства за установени уязвимости, злоупотреби, нарушения, проблеми и процеси във финансово-кредитната, фискалната система и усвояването на европейските фондове, както и предложения за нормативни промени и мерки за засилване на контрола и междуведомствената координация.

Комплексният характер на значителна част от финансовите престъпления изисква непрекъснато взаимодействие между компетентните органи. През 2023 г. ДАНС има проактивна роля за изграждане и развитие на механизмите за сътрудничество на национално ниво, в т.ч. чрез подготовката на проекти за изменения на законовата рамка, залегнали като мероприятия от Плана за действие за изпълнение на последващите ангажименти след присъединяването към ERM II. Представители на Агенцията са включени в междуведомствената работна група към Министерството на вътрешните работи, създадена със заповед на министър-председателя на Република България, с цел обмен на информация и координиране на противодействието по линия „Наркотици“, както и в Междуведомствения координационен център за противодействие на контрабандата и контрол на движението на рискови стоки и товари. Продължава работата на ДАНС по съвместни (в т.ч. аналитични) проекти с европейски партньори, в т.ч. с Европейската полицейска служба (Европол), Международната организация на криминалната полиция (Интерпол), Органа на Европейския съюз за съдебно сътрудничество (Евроджъст) и Международната неформална междуведомствена мрежа (CARIN). Взето е участие в работни срещи на членовете на управителното тяло на AMON (Anti-money Laundering Operational Network), както и в годишната пленарна среща на аналитичния проект APATE.

---

⁶ При посочване на извършените действия са отчетени разпоредбата на чл. 198 от Наказателно-процесуалния кодекс, както и всички съображения, касаещи защитата на оперативни способности и средства, в т.ч. на информация, текущи операции и интереси във връзка с взаимодействието с български и чужди специални служби.

По информация на ДАНС за посегателства срещу финансовата сигурност през 2023 г. са образувани **79** прокурорски проверки и досъдебни производства, в т.ч. за усвояване на банкови кредити без намерение да бъдат обслужвани с ангажирането към престъпната дейност на подставени физически лица с нисък социален статус, както и относно схема за измами, при които потърпевшите са въвеждани в заблуждение, че осъществяват инвестиционна дейност. Допълнително, Агенцията е изпълнявала действия, възложени ѝ от органите на прокуратурата, по **171** досъдебни производства и прокурорски проверки, в т.ч. образувани от Европейската прокуратура и в предходен период.

По предварителни оценки, чрез схемите за данъчни измами и други ощетяващи фиска посегателства, пресечени от Държавна агенция „Национална сигурност“ през 2023 г., са нанесени щети на държавния бюджет за над 58 млн. лв., а предвид дългосрочния характер на неутрализираната престъпна дейност, размерът на предотвратената щета е няколкократно по-голям.

Сред по-съществените резултати от успешното взаимодействие между органите на ДАНС и Прокуратурата е проведената на 22.06.2023 г. съвместно с Министерството на вътрешните работи и под ръководството и надзора на Окръжна прокуратура – Пловдив **специализирана операция по пресичане и документиране дейността на организирана престъпна група с трансграничен характер, извършваща престъпления против финансовата и данъчната система на страната при търговията с трюфели**. Осъществявани са съмнителни финансови операции, чрез които е финансирано закупуването на гъбите от България, впоследствие доставяни до Италия без счетоводни документи и без заплащането на дължимите данъчни задължения, произтичащи от Закона за корпоративното подоходно облагане. В хода на процесуално-следствените действия по образуваното досъдебно производство е иззета значителна сума парични средства в брой. По предварителни оценки в резултат на незаконната дейност са нанесени **щети за държавния бюджет от невнесени данъци в размер на над 1,9 млн. лв.**

През 2023 г. по информация на ДАНС и във взаимодействие с Агенция „Митници“ и Министерството на вътрешните работи са проведени **4 специализирани операции за противодействие на нелегално производство и разпространение на цигарени изделия в страната**. Пресечен е канал за внос на тютюневи изделия без бандерол, като в рамките на операцията са иззети около 5 млн. къса цигари. Прекратена е дейността на 2 незаконни фабрики в Севлиево и в София, напълно оборудвани за пълен производствен цикъл. **Общата щета за републиканския бюджет от**

пресечената престъпна дейност възлиза приблизително на **11,4 млн. лв.** Отделно, в резултат на взаимодействието и обмена на информация със съюзнически служби са проведени редица международни операции за пресичане на престъпна дейност, свързана с производство и контрабанда на цигари, осъществявана на територията на други европейски държави.

За противодействие на установените през 2023 г. процеси и рискове при легализирането на средства с престъпен произход са осъществени съвместни операции и обмен на информация с компетентни национални органи и съюзнически служби. Част от тях касаят пресичане на канали за трафик на забранени вещества и акцизни стоки, които генерират значителен финансов ресурс, който впоследствие се насочва за легализиране чрез икономически операции и създава условия за корупционен натиск. Само при две от операциите, осъществени в чужбина, са открити и **иззети близо 3 т забранени вещества, които според партньорите се оценяват на приблизително 230 млн. лв.** През август 2023 г. съвместно с Министерството на вътрешните работи и под ръководството и надзора на Окръжна прокуратура – Търговище е проведена операция за **пресичане на незаконна дейност по производство на високорискови наркотични вещества в модерно оборудвана лаборатория на територията на община Омуртаг.** Общото количество на иззетите вещества (в т.ч. прекурсори за производство на метамфетамини) е над половин тон.

Съществена част от действията, насочени към минимизиране и неутрализиране на рисковете за националната сигурност, е контролната и методическата дейност по Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП) и Закона за мерките срещу финансирането на тероризма (ЗМФТ). Общо по реда на двата закона през 2023 г. в Специализирана административна дирекция „Финансово разузнаване“ – ДАНС (САД ФР) са получени 4014 уведомления за съмнителни операции. След извършен предварителен или опростен анализ са образувани 1183 оперативни преписки. Въз основа на извършени от САД ФР проверки със заповеди на длъжностно лице от ДАНС са **спрени 98 съмнителни операции на обща стойност 14 184 235 евро.** Извършени са 39 проверки на място на задължени лица по чл. 4 от ЗМИП и 77 проверки по документи по реда на чл. 108, ал. 8 от ЗМИП за изпълнението на чл. 101-105 от ЗМИП. Връчени са 93 констативни протокола с 86 акта за установяване на административно нарушение по ЗМИП и ЗМФТ. **Връчени са 49 наказателни постановления, с които са наложени имуществени санкции за общо 315 500 лв.**

През 2023 г. по инициатива на ДАНС е създадена междуведомствена работна група⁷, която да изготви **проект за изменение и допълнение на ЗМИП, ЗМФТ и други нормативни актове**, чрез които да се отстранят слабостите, посочени в приетия през май 2022 г. Доклад за Република България от Петия оценителен кръг на Комитета MONEYVAL и да се постигне съответствие с 40-те препоръки на Групата за финансови действия (FATF). След обществено обсъждане и междуведомствено съгласуване изготвеният от работната група проект за изменения и допълнения на ЗМИП е гласуван от Народното събрание и обнародван (Държавен вестник, бр. 84 от 06.10.2023 г.). Актуализирани са наръчните за извършване на проверки по чл. 108, ал. 3 и по чл. 108, ал. 8 от ЗМИП. **Изготвени са нови и са актуализирани част от наличните указания за прилагане на мерките срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма**, които следва да се прилагат от задължените субекти по ЗМИП.

Във връзка с **включването на България в списъка на юрисдикции под засилен мониторинг от FATF (т.нар. сив списък)** след изтичането на едногодишния период за наблюдение на страната ни, от ДАНС са предприети редица мерки за адресиране на проблема, в т.ч. в рамките на ръководената от директора на САД ФР междуведомствена работна група⁸. Въпреки значителния напредък на страната ни групата на FATF предлага включване на България в списъка с държави с установени стратегически слабости в системите за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма. След публичното изявление за България (27.10.2023 г.) се запазва водещата роля на ДАНС в процеса по координиране изпълнението на заложените в Плана за действие мерки и по докладване на напредъка на страната ни.

Агенцията продължава да организира националното взаимодействие за **актуализиране на Националната оценка на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма**, в т.ч. чрез председателстване на постоянно действащата междуведомствена работна група по чл. 96 от ЗМИП⁹. През февруари 2023 г. работната група приема

⁷ Със Заповед № Р-45/10.03.2023 г. на министър-председателя на Република България.

⁸ Създадена със заповед на министър-председателя на Република България и включваща представители на ДАНС, Министерството на вътрешните работи (включително на Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“), Министерството на външните работи, Министерството на правосъдието, Министерството на финансите, Прокуратурата на Република България, Комисията за финансов надзор, Българската народна банка, Националната агенция за приходите, Комисията за регулиране на съобщенията, Агенция „Митници“ и Агенцията по вписванията, Комисията за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество.

⁹ Създадена с Решение на Министерския съвет № 314/30.05.2019 г., изменено с Решение № 523/02.09.2019 г.

докладите за актуализация на Националната оценка на риска и секторната оценка от изпиране на пари и финансиране на тероризъм при виртуалните активи, а през май 2023 г. приема доклада за оценка на риска от финансиране на тероризъм в сектора на организациите с нестопанска цел. Резултатите са докладвани на министър-председателя на Република България и са представени и обсъдени с представители на задължените лица в хода на проведени множество обучения (присъствени и онлайн).

От ДАНС е инициатирано и изграждане на **Национален механизъм за определяне на политиките и за координация в сферата на мерките за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма** – Съвет за координация и сътрудничество, създаден с Постановление № 101 на Министерския съвет от 14.07.2023 г. Разработен е План за изпълнение на Стратегията за противодействие на изпирането на пари и финансирането на тероризма в Република България за периода 2023 – 2027 г., приета с Решение № 586 на Министерския съвет от 31.08.2023 г.

През 2023 г. в ДАНС е извършван системен анализ на придобитите данни за уязвимости в процедурите и за **неправомерно финансово облагодетелстване при управлението и разходването на средства от фондовете на Европейския съюз**. Информация за отделни нарушения е предоставяна за отношение на компетентните държавни органи, а при установяване на престъпление е сезирана съответната прокуратура. Продължава участието на представители на ДАНС в работни срещи на Съвета за координация в борбата с правонарушенията, засягащи финансовите интереси на ЕС (АФКОС) за изпълнение на мероприятия по годишни планове за изпълнение на Националната стратегия за превенция и борба с нередностите и измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза. ДАНС е участвала и в дейности на **Постоянно действащата междуведомствена работна група за анализиране на необходимостта и възможностите за създаване на механизъм за скрининг на преките чуждестранни инвестиции по смисъла на Регламент (ЕС) 2019/452**.

Сред по-съществените резултати при противодействието на злоупотребите при управлението и разходването на средства от фондовете на Европейския съюз, е проведената през август 2023 г. **специализирана операция по ръководството на Европейската прокуратура за пресичане дейността на организирана престъпна група, създадена с цел неправомерно отклоняване на европейски средства и изпиране на пари**. При процесуално-следствените действия, осъществени на общо 28 адреса в областите София, Бургас, Варна, Стара Загора, Смолян и Пазарджик, са

иззети документация, компютърни конфигурации и вещи, относими към предмета на разследване. Задържани са две лица.

През септември 2023 г. е проведена специализирана операция за **пресичане дейността на организирана престъпна група, създадена с цел неправомерно усвояване на средства от земеделските фондове на Европейския съюз.** В хода на разследването на Европейската прокуратура и по воденото у нас досъдебно производство са придобити данни за злоупотреби чрез използване на неистински документи и такива с невярно съдържание, както и чрез представяне на неверни сведения, свързани с критериите за допустимост по заявленията за финансиране схеми и мерки за подпомагане в земеделието.

По предварителни оценки **неправомерно отклонените от фондовете на Европейския съюз средства само чрез посочените две пресечени схеми възлизат на над 10 млн. лв.**

III. СТРАТЕГИЧЕСКИ ОБЕКТИ И ДЕЙНОСТИ

1. СРЕДА НА СИГУРНОСТ

В условията на увеличаващи се през 2023 г. като брой и интензивност заплахи от различен характер, защитата на стратегическите обекти и дейности остава основен приоритет в дейността на ДАНС и е от първостепенно значение за осигуряване на ефективна защитата на критичната инфраструктура в рамките на Европейския съюз и НАТО. Все по-голяма тежест при оценката на рисковете и планирането на способностите за противодействието им имат инициативите в рамките на стратегическите съюзи за оптимизиране на енергийната и транспортна свързаност, осигуряване на непрекъснатост на доставките, гарантиране на защитени от възможни посегателства продоволствени и водни ресурси, надеждно функциониране на информационните и телекомуникационни системи и сектора на здравеопазването.

През 2023 г. Европейският съюз съумява в значителна степен да подобри енергийната си сигурност. За намаляване на зависимостта от вноса на руски енергоносители са ускорени процесите по диверсификация на източниците на доставка, въвеждане на мощности, използващи възобновяеми източници, и създаване на собствена производствена и логистична верига в ядрената сфера. Действията спомагат за стабилизиране на цените на европейския енергиен пазар и целят изграждане на устойчивост чрез ограничаване на негативните ефекти от потенциални физически атаки и киберпосегателства върху енергийни обекти от критичната инфраструктура, както и от негативно влияние от конфликтите в страни производители и/или в близост до трасетата за пренос на енергоносители към Европа.

Сред мерките за преодоляване на руското влияние в българската ядрена енергетика през 2023 г. са: прекратяването на проекта за АЕЦ „Белене“; активизирането на плановете за изграждане на ядрена мощност по алтернативна технология; стартираният процес по лицензиране на ново ядрено гориво за 5-ти блок на АЕЦ „Козлодуй“ ЕАД. Като предизвикателства в средносрочен план могат да се посочат процесите по извозване на отработено ядрено гориво и несигурността на транспорта през Черно море на специфично оборудване и резервни части.

През 2023 г. значително нараства делът на възобновяемите източници в енергийния микс на страната, което спомага за намаляване на борсовите цени, но затруднява управлението на електроенергийната система. Сред причините за това са редуцираното функциониране на кондензационни и балансиращи мощности, недоразвитата преносна инфраструктура и липсата на системи за съхранение на произведената енергия.

Неконкурентноспособността на топлоелектрическите централи на свободния пазар води до съществен спад в производството, а липсата на приходи ограничава реализирането на проекти за намаляване на въглеродния отпечатък. В резултат се ограничават заявките към възгледобивните компании, което влошава финансовото им състояние и увеличава риска от преустановяване на дейността им. Недостатъчната технологична готовност на централите възпрепятства пълноценното им участие в процеса по трансформация на енергийния сектор, което е повод за ескалиране на социалното напрежение и провеждане на мащабни протести.

През 2023 г. вътрешното потребление на природен газ е обезпечено. Диверсификацията на източниците и маршрутите създава условия за запълване на Подземното газово хранилище „Чирен“ преди отоплителен сезон 2023/2024 г. и за понижаване на цените за потребителите. Нараства значението на българската газопреносна система за диверсификацията на източниците на доставка за страните в Източна Европа след въвеждане в експлоатация на интерконектора България – Сърбия, планираните мерки с Гърция, Румъния и Унгария за двойно увеличаване на междусистемния преносен обем и възобновяване ползването на Трансбалканския газопровод.

През 2023 г. цените на горивата за крайните потребители у нас остават сравнително високи поради несигурността на регионалния петролен пазар, което мотивира обществено недоволство. За понижаване на цените и привличане на нови вносители е предприето поемане на контрол от държавата на нефтения терминал „Росенец“ и съкращаване на сроковете на предоставените на страната ни дерогации за внос на руски суров петрол и износ на преработените от него нефтопродукти. Процесите ускоряват преминаването на „Лукойл Нефтохим Бургас“ АД към преработка на алтернативна суровина и стимулират обсъждане на възможности за смяна на собственика на рафинерията. Това и дестабилизацията на региони, свързани с производството и транзита на енергоносители, илюстрират стратегическото значението на процедурите за формиране и поддържане на адекватни запаси от нефт и нефтопродукти за извънредни ситуации, както и за намаляване на

зависимостта от Руската федерация и други субекти с потенциално деструктивно поведение.

Усложнената геополитическа обстановка продължава да оказва негативно влияние върху транспортната свързаност. Превозите в Черно море са повлияни негативно от повишените застрахователни премии, риска от сблъсък със свободно плаващи мини, опасенията от руски атаки по море и въздух срещу търговски плавателни съдове и възможността за инциденти с отклонени боеприпаси, ракети, безпилотни летателни и плавателни средства, заглушаването на средства за връзка и позициониране и др. Новата фаза на конфликта в Близкия изток разширява зоните със затруднение при въздушния и морския транспорт. Нападенията на хутите в Йемен срещу търговски кораби в Червено и Арабско море и отвлеченията на плавателни съдове, включително с български екипаж, са допълнителен негативен фактор за веригите за доставка.

Във вътрешен план през 2023 г. се запазват предизвикателствата при реализацията на националните цели и приоритети в сферата на транспорта. Автомобилният трафик през граничните контролно-пропускателни пунктове на страната продължава да се увеличава и да генерира напрежение сред превозвачите, въпреки предприеманите мерки за облекчаване на движението, в т.ч. чрез изграждане на буферни паркинги. Претоварването на превозните средства продължава да допринася за честа деформация и разрушаване на пътната настилка и да налага извършването на ежегодни ремонти. Част от причините за незадоволителното състояние на пътната инфраструктура са свързани с некачествено строителство, а проектите за модернизация и развитие се бавят поради продължителни отчуждителни и други административни процедури. Дефицитите в инфраструктурата се запазват сред факторите за пътно-транспортния травматизъм.

Задълбочава се дългогодишният проблем с недостига на изправен подвижен състав за нуждите на държавните железопътни превозвачи, в т.ч. заради некоректно изпълнение на сключените договори за ремонт и предвид процедури за закупуване на нови влакове. Значението на плавателния път по Дунав нараства в актуалния геополитически контекст, но относително трайните проблеми на речното корабоплаване не позволяват България да се възползва в максимална степен от излаза си на голяма европейска река за оптимизиране на вътрешните доставки. Неблагоприятно влияние оказват дефицитите на довеждащата сухопътна инфраструктура, предизвикващи опашки от изчакващи тежкотоварни автомобили, както и

некоректните практики на отделни концесионери на пристанищна инфраструктура и транспортни оператори.

Застаряването на населението на Европейския съюз остава главният фактор, създаващ трудности пред здравните системи на страните членки. Дисбалансите в тях произтичат от повишаването на средната продължителност на живота на фона на редуцирането на лицата в трудоспособна възраст поради ниската раждаемост. Увеличава се делът на хронифициращите се възрастови и социално-значими заболявания, изискващи значителни средства за лечението им и за осигуряването на специфични медицински грижи. Световната здравна организация обявява край на извънредната ситуация, свързана с COVID-19, но Европейската комисия идентифицира нови потенциални заплахи за здравето на населението, в т.ч. свързани със задълбочаващата се антимикробна резистентност поради непрекъснато повишаващата се употреба на антибиотични препарати. Нарастването на антиваксерските настроения в глобален мащаб и придвижването към Европа на големи маси от хора, в т.ч. от региони без ефективен здравен контрол и ваксинационна защита, обуславят разпространението на подлежащи на профилактика болести като морбили и полиомиелит. Все по-отчетлив във всички държави от Общността е и дефицитът на медицински работници, което намалява качеството на здравните услуги. Запазват се и константните през последните години трудности по осигуряване на медикаменти за европейското население, в т.ч. поради изнасянето в трети страни на голяма част от производството на фармацевтични продукти.

През 2023 г. проблемите в българската здравна система остават относително непроменени. Голяма част от държавните и общинските болници изпитват финансови затруднения и дефицит на кадри, което създава рискове за достъпа и качеството на здравните услуги. Усилията за повишаване на приходите често обуславят прилагането на негативни практики като фиктивно назначаване на медицински специалисти, немотивирано хоспитализиране на пациенти, неаргументирано прекратяване на лечението или завишаване на цената му, подбор на по-скъпоструващи клинични пътеки и др. Запазват се проблемите от кадрови и материално-технически характер и в спешната помощ. Дефицитите в извънболничната помощ също са с траен характер и са свързани с неравномерното териториално разпределение и влошената възрастова структура сред общопрактикуващите медици, както и с диспропорциите в броя на лица в пациентските им листи. Запазват се неправомерните практики с цел лично

облагодетелстване в дейността на териториалните експертни лекарски комисии.

Основните причини за периодичните липси на важни и скъпоструващи лекарства в търговската мрежа остават проблемите в логистиката, съществуващите схеми за паралелен износ, концентрирането на аптеките предимно в големите градове, използването не по предназначение на лекарства от здрави лица, финансовите затруднения на лечебните заведения, принуждаващи ги да поръчват значително по-малки количества от необходимите им лекарства и др.

Стимулирането на научните изследвания и практическото им прилагане остава важна част от усилията на Европейския съюз за подобряване качеството на живот на населението. За развитието на научноизследователската и развойната дейност продължава да се отделя значителен финансов ресурс, а европейските успехи в областта са устойчив обект на разузнавателен интерес от трети страни. България полага целенасочени усилия за преодоляване на генерираното изоставане в усвояването на европейските средства за научни изследвания, в т.ч. чрез законодателни и стопански инициативи, но редица проблеми при реализацията на приоритетните проекти обуславят запазване на риска от загуба на целевото финансиране за това стратегическо направление.

Дейността на водещите национални научни институции остава с незадоволителна ефективност, включително заради забавени структурни и кадрови реформи, остаряла материално-техническа база, неудовлетворително заплащане на труда, липса на адекватни мерки за привличане на млади специалисти и създаване на подходящи условия за тяхното развитие.

Осигуряването на коридори за износ на блокираната от руското военно нашествие украинска селскостопанска продукция продължава да е основен приоритет за Европейския съюз и през 2023 г., предвид нарастващите заплахи за продоволствената сигурност в глобален план. Същевременно облекчените условия за внос на украинска селскостопанска продукция водят до пренасищане на европейския пазар, понижаване на изкупните цени и напрежение сред производителите. На национално ниво увеличеният внос на нерафинирано слънчогледово масло от Украйна затруднява местните стопани да реализират продукцията си, провокира недоволство и протести. От друга страна някои водещи преработватели изразяват опасения, че без украинската продукция ще изпитат недостиг на суровина, което ще доведе до намалено производство и

предлагане на олио, респективно до увеличение на цените.

През 2023 г. няма предпоставки за нарушаване на зърнения баланс на България, въпреки динамичните процеси и генерираното напрежение. Повишението на цените на препаратите за растителна защита води до увеличение на опитите за незаконен внос и разпространение на забранени за употребата в Европейския съюз пестициди, а интернет търговията, в т.ч. чрез обяви в социални мрежи и специализирани страници, прави контрабандната стока лесно достъпна за стопаните. Вносът на ниски цени на плодове и зеленчуци от съседни държави продължава да създава значими затруднения при реализацията на българската продукция. Развитието на сектора се възпрепятства от дефицит на работна ръка и недостатъчното подпомагане, а нарушената логистика, наличието на прекупвачи, както и трудностите при договарянето с големите хранителни вериги са допълнителни фактори за свитото производство. Негативно въздействие върху поливното земеделие в страната имат и значителната амортизация, честото аварирание, високите загуби на вода и ниският коефициент на полезно действие на държавната хидромелиоративната система. Земеделските производители продължават да разчитат основно на държавна подкрепа за възстановяване от неблагоприятни събития като градушка, а застраховането в сектора остава много ниско в сравнение със средните европейски нива.

През последните месеци на 2023 г. епизоотичната обстановка в страната, свързана с широкото разпространение на птичи грип, се влошава. Запазват се уязвимостите при осъществяването на Националната програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните и зоонозите. Остават актуални и опитите за злоупотреби с европейските целеви средства за подпомагане на българското селско стопанство, в т.ч. за деклариране на недействителен брой отглеждани животни, както с цел получаване на субсидия за глава добитък, така и за осигуряване на достъп до по-големи пасищни площи, за които също се усвоява финансова помощ. Продължават проявите на браконьерски риболов в Черно море и язовири в страната, а ефективното му противодействие е затрудненото от кадрови, финансови и материално-технически дефицити на Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури. Напрежение в сектора създава законодателната инициатива за регулиране изграждането на ветрогенератори в акваторията на Черно море. В хранително-вкусовата промишленост е налице тенденция за увеличаване на вносните суровини с цел намаляване на разходите, като едновременно с това има случаи на

прикриване на произхода и съдържанието им.

Проблемите с опазването на горския фонд от незаконна сеч имат устойчив характер. Запазват актуалност нарушенията и недостатъчната конкуренция при процедурите за възлагане на дърводобив и за продажба на дървесина. Неактуализирани данни в кадастралните карти, където многогодишни гори фигурират като пасища и ливади, както и вероятни нерегламентирани обвързаности, облагодетелстват прилагането на схема за дърводобив в значителни обеми под прикритието на дейности за почистване на земеделски земи.

През 2023 г. в отделни региони на България качеството на атмосферния въздух остава незадоволително. Запазва се тенденцията за замърсяване с фини прахови частици от битовото отопление (с ясно изразен сезонен характер), промишлеността и транспорта. Продължават случаите на превишения на среднодневните и средночасовите норми за серен диоксид, съсредоточени в районите с въглищни централи. Промислеността и селскостопанската дейност остават основни източници на замърсяване на всички компоненти на околната среда, а липсата на ефективни мерки за пресичане и превенция на нарушенията са генератор на социално недоволство. Напрежение провокират и отделни инвестиционни намерения за увеличение на специфични производствени мощности, за разработване на нови или разширяване на действащи находища на подземни богатства, в т.ч. в приграничните райони на България заради опасения от трансгранични замърсявания в резултат на развиващата се миннодобивна индустрия. Нерегламентиран добив на подземни богатства се осъществява и в защитени зони от „Натура 2000“.

Устойчивите проблеми при управлението на водните ресурси в страната създават условия за значително намаляване на общите запаси и изострят негативното влияние на климатичните промени. Дефицитите при осигуряването на проводимостта на реките и поддръжката на защитните съоръжения водят до затлачване и заблатяване на коритата и създават опасност от преливане, водещо до човешки жертви и увреждане на жилищни и земеделски площи и критична инфраструктура, подобно на наводнението в община Царево през септември 2023 г. Запазват се и неправомерните практики за изземване на инертни и строителни материали под прикритието на дейности по почистване на наносни отложения от речните корита. Липсата на валежи със стопанско значение стават причина за въвеждане на ограничения на водоподаването за битови нужди в отделни райони на страната. Съществен принос за проблема има и силно

амортизираната на места водопреносна мрежа и трайно нестабилното финансово състояние на част от държавните оператори по водоснабдяване и канализация, задълбочаващо се от устойчиво високите загуби на вода и ниската събираемост на приходите. Актуални остават уязвимостите в техническото състояние на част от пречиствателните станции за отпадъчни води, а проблемите при функционирането на отделни съоръжения в района на Южното Черноморие през 2023 г. провокират обществено недоволство.

Дефицитите при функционирането на наличните инсталации за сепариране и компостиране са причина за преждевременно изчерпване на капацитета на отделни депа за отпадъци. Запазва актуалност и негативната практика за опожаряване на сметища с цел намаляване на депонирания обем. Продължават случаите на неправомерно струпуване на отпадъци в закрити, nereкултивирани депа или в частни терени с цел икономия на средства, а уязвимостите в контрола благоприятстват опити за реализиране на нерегламентиран внос на отпадъци.

Остават актуални някои идентифицирани и на предходен етап слабости при обезпечаването на физическата и информационната сигурност на стратегическите обекти, които увеличават риска от умишлени посегателства с цел компрометиране функционирането на критични икономически сектори. На места са налице управленски и организационни дефицити, водещи до забавяне изпълнението на предписаните мерки, и пасивност при осигуряването на финансови средства за въвеждане на адекватни и ефективни технологични и технически средства за защита, особено по отношение на информационната сигурност.

---

2. МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ¹⁰

Отчитайки протичащите динамични процеси в средата за сигурност, които генерират хибридни и асиметрични заплахи в глобален мащаб, през 2023 г. ДАНС продължава приоритетно да насочва ресурс и усилия за своевременно идентифициране на рисковете и заплахите за нарушаване функционирането на елементи и системи от критичната инфраструктура. В изпълнение на информационната функция на Агенцията към висшите органи на държавната власт и отделни ведомства са изпратени

---

¹⁰ При посочване на извършените действия са отчетени разпоредбата на чл. 198 от Наказателно-процесуалния кодекс, както и всички съображения, касаещи защитата на оперативни способности и средства, в т.ч. на информация, текущи операции и интереси във връзка с взаимодействието с български и чужди специални служби.

191 материала за рискови процеси и негативни практики, а през октомври са дадени указания до всички ръководители на стратегически обекти за предприемане на мерки за повишаване сигурността и безопасното им функциониране. Продължава провеждането съвместно с органите на Министерството на вътрешните работи на охранителни обследвания за съблюдаване на предписаните мерки, гарантиращи физическата и информационната защита на обектите.

В съответствие с контролните си функции през 2023 г. ДАНС е осъществила 8824 проверки на лица за работа в стратегически обекти (8809 разрешения, 14 отказа и 1 отнемания на разрешение), 6710 проверки на лица за конкретно възложена задача (6695 разрешения и 15 отказа) и 117 проверки на лица за практическо обучение в тях (115 разрешения и 2 отказа). Извършени са 96 планови и 6 инцидентни проверки на физическата сигурност на стратегически обекти и зони. Отделно са извършени 1 планова и 2 инцидентни проверки на информационната и комуникационната защита на подобни обекти. Осъществени са и 7305 проверки на лица по чл. 160 от Закона за гражданското въздухоплаване във връзка със сигурността на гражданските летища.

През 2023 г. по информация на ДАНС за посегателства срещу икономическата и екологичната сигурност, както и за застрашаване на стратегически за страната обекти и дейности са **образувани 101 прокурорски проверки и досъдебни производства.**

Сред по-съществените резултати при противодействие на рисковете и заплахите **в сферата на енергетиката** през 2023 г. може да бъде посочена проведената през февруари операция под надзора на Европейската прокуратура във връзка с досъдебно производство относно манипулиране на подаваните към Европейската комисия годишни верификационни доклади от топлофикационна централа, като процесуално-следствените действия обхващат и други свързани с нея дружества за производство на топлоенергия. Други по-важни прокурорски проверки и досъдебни производства, образувани през 2023 г. по информация на ДАНС, касаят: възможно прекъсване на производствения процес на значимо енергийно дружество; неправомерни плащания по договор за модернизация на ключова енергийна мощност; сключване на неизгоден договор за поддръжка на оборудване в голямо енергийно дружество; нарушения при изчисляването на концесионната такса на енергийно дружество; нерегламентирани обвързаности на служител на енергийно дружество с външен доставчик на услуги; присвояване на изведено от експлоатация оборудване на енергийна

мощност; нарушения при провеждане на обществена поръчка за доставка на горива в държавно ведомство; системно замърсяване на околната среда и неспазване на изискванията на комплексното разрешително на частно енергийно дружество и др.

Сред по-значимите резултати при противодействието на посегателства в **сферата на транспорта** през 2023 г. са образуваните по информация на ДАНС досъдебни производства и проверки (в т.ч. на Европейската прокуратура) относно: неправомерно отклоняване на европейски средства, предназначени за проекти за модернизация на железопътна инфраструктура; длъжностни престъпления, осъществени от ръководен държавен служител в сферата на железопътния транспорт; сключване на неизгоден за държавния оператор договор за железопътен превоз на товари; безстопанственост на длъжностно лице от пристанищната администрация; нерегламентирани таксиметрови превози; неправомерно използване от служител на транспортно дружество на официален документ (дигитална карта за тахограф), издаден за друго лице, с цел въвеждане в заблуждения на контролните органи и др.

Като по-съществени резултати при противодействието на рисковете и заплахите за националната сигурност в **сферата на здравеопазването** през 2023 г. следва да бъдат отчетени образуваните по информация на ДАНС досъдебни производства относно: прояви на безстопанственост и злоупотреба със служебно положение на ръководството на ключово за конкретен регион здравно заведение; нарушения в областна многопрофилна болница за активно лечение; използване на некачествени медицински продукти, причинили вреда на пациенти, с цел набавяне на имотна облага. Отделно Прокуратурата е сезирана за: нарушения на ръководни служители на университетска болница и на длъжностно лице в Министерството на здравеопазването; неправомерни действия на служители на Националната здравноосигурителна каса; порочни практики при издаването на разрешения за разкриване на лечебни заведения; получаване на неследващи се облаги за извършване на оперативни интервенции, както и източване на средства от Националната здравноосигурителна каса при извършване на лечение на скъпо струващи клинични пътеки; фиктивно извършване на медицински прегледи на пациенти и др. На висшите органи на държавната власт своевременно е предоставен анализ на износа на лекарствени продукти през 2023 г. и на въздействието на факторите, благоприятстващи отклоняването на медикаменти от легалната верига на доставки, източването на публични средства и необходимостта от въвеждане

на мерки за обезпечаване на вътрешния пазар чрез електронно проследяване на лекарствените продукти.

Като конкретен резултат през 2023 г. при противодействието на посегателства в сферата на **селското стопанство** може да бъде отчетена съвместната проверка с Българската агенция по безопасност на храните и Министерството на вътрешните работи, проведена по информация на ДАНС през юли на територията на град Севлиево, в резултат на която е пресечен опит за търговска реализация на големи количества хранителни продукти с изтекъл срок на годност. Установени са складирани и подготвени за последваща експедиция пакетирани хранителни стоки и напитки от различни марки в големи количества, както и машини, за които се предполага, че са ползвани за промяна на надписите, удостоверяващи срока на годност. Образувано е досъдебно производство по чл.350а от Наказателния кодекс. По информация на ДАНС през 2023 г. са образувани също досъдебни производства и прокурорски проверки относно: неполагане на достатъчно грижи от длъжностно лице за възложената му работа и повереното му имущество, свързано с хидромелиоративната система на страната; сключени от длъжностни лица неизгодни договори с доставчици, транспортни фирми и търговски вериги; злоупотреби при стопанисването и ползването на земеделски земи и пасища; неправомерни дейности при добива и търговската реализация на дървесина и др. При съвместна проверка с Изпълнителната агенция по горите, Националната агенция за приходите и Изпълнителната агенция „Автомобилна администрация”, проведена по информация на ДАНС на територията на община Силистра, е пресечена противозаконна дейност, свързана със складирането, търговията и преработката на дървесина. Установени са множество нарушения, касаещи функционирането на системите за видеонаблюдение, воденето на електронните дневници на обектите, регистрирането на превозни билети за автомобили, с които не е постъпвала и не е експедирана дървесина, несъответствие между наличното количество дървесина с тази по превозни билети и други. По информация на ДАНС е проведена и друга междуведомствена проверка, в резултат на която е пресечена извършвана от частно дружество незаконна сеч в особено големи размери, вероятно подпомагана от длъжностни лица от държавно горско стопанство.

Сред по-значимите резултати при противодействие на посегателства, свързани с **екологичната сигурност**, са образуваните през 2023 г. по информация на ДАНС досъдебни производства относно: избягване плащането на продуктова такса за оползотворяване на отработени масла,

внесени от чужбина (чрез предоставянето им като събрани от българския пазар); нарушения в работата на регионално депо за отпадъци; замърсяване на околната среда от животновъден обект, към прикриването на което е съпричастно длъжностно лице; неправомерно изградени съоръжения за ползване на подземни води; незаконен добив на инертни материали в защитени зони от „Натура 2000“; неправомерно депониране на смесени битови отпадъци в санитарноохранителна зона; замърсяване на река с непречистени битови канализационни води; замърсяване на воден обект от депо за отпадъци към топлоелектрическа централа; бездействие на длъжностно лице, отговорно за изправността и експлоатацията на пречиствателно съоръжение; нерегламентирано изпускане на водни обеми от язовир и др. Органите на Прокуратурата са сезирани от ДАНС и за: неправомерно изградено водоземно съоръжение за ползване на подземни източници; съхранение на опасни отпадъци без надлежно издадено разрешително; замърсяване на почвите от производствена дейност на млекопреработвателно предприятие; неправомерно присъединяване към водоснабдителна мрежа на частен оператор и продажба на вода на други юридически лица, без разрешение за извършване на такава услуга и др.

Във връзка с функционалните си задължения за съгласуване на процедурите за отдаване на концесия и издаване на разрешения за търсене и проучване на **подземни богатства**, и с оглед осъществяваните оперативно-издирвателни мероприятия за проверка на конкретни находища, терени и кандидат-концесионери, през 2023 г. ДАНС е изготвила **8 отрицателни становища (от общо 88), свързани с наличие на рискове за стратегически обекти и дейности**. При постъпване на конкретни сигнали за незаконен добив на подземни богатства своевременно са уведомявани компетентните органи – Дирекция „Природни ресурси, концесии и контрол“ при Министерството на енергетиката, регионалните инспекции по околната среда и водите и басейновите дирекции за съответната територия, а при наличие на данни за извършено престъпление – компетентната прокуратура.

IV. КИБЕРСИГУРНОСТ И КОМУНИКАЦИИ

1. СРЕДА НА СИГУРНОСТ

Запазва се тенденцията за нарастване на кибератаките в световен мащаб, целящи криптиране или блокиране на съдържанието на определени страници и/или системи, получаване на неоторизиран достъп до инфраструктура и бази с данни, публикуване на придобити данни от непублични масиви, разпространение на зловреден софтуер, неоторизирано използване на ресурсите на информационни системи за добив на виртуална валута и др. В арсенала на хакерските групи все повече навлиза и използването на изкуствения интелект като посредством различни приложения се генерира зловреден софтуер за прикриване на извършителите, създаване на синтетични изображения и програми със способности да убеждават уязвими индивиди да предоставят лични данни и/или да предприемат незаконни действия. Водещ мотив за атаките остава извличането на финансови облаги чрез искане на откуп за отблокиране на заразената система или кражби на криптовалута и други финансови активи. Запазва се оценката, че високата стойност на виртуалните валути и заплащането на исканите откупи стимулира хакерите да извършват нови посегателства.

Устойчиво високо остава и нивото на политически мотивираните киберпосегателства, като основните им цели са поставяне под контрол или блокиране на важни системи на разглежданите като противникови държави за дискредитиране на управлението им, предизвикване на социално недоволство, оказване на влияние, придобиване или манипулиране на важна информация, разпространение на пропагандни и дезинформационни послания, когнитивно въздействие върху обществото и др. В контекста на продължаващата агресия на украинска територия Русия все по-често съчетава военните си операции с киберпосегателства за злонамерено въздействие върху държавното управление на Украйна, енергетиката, транспорта, комуникационните технологии и снабдяването с храни, а подкрепящи нейната кауза хакерски групи се стремят да дестабилизируют и подпомагачи Киев държави и организации. Нарастващи възможности за атаки в киберпространството демонстрират и други държави, разглеждани като стратегически конкуренти или източници на заплаха за Европейския съюз и НАТО.

Глобалните процеси в киберсферата имат своите проявления и в България. Регистрирани са опити за нападения срещу информационни системи на редица държавни институции и общински администрации, звена от финансовия сектор, обекти от критичната инфраструктура (например в транспортния сектор). Налице са индикации, че част от посегателствата са осъществени от инспирирани от войната в Украйна проруски хакерски групи.

Запазват се констатираните в предходни периоди уязвимости в мерките за мрежова и информационна сигурност на държавни и общински структури и на стратегически обекти, свързани с устойчиви проблеми от кадрово, технологично, техническо, организационно, финансово и друго естество.

---

2. МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ¹¹

През 2023 г. от ДАНС са осъществени дейности по придобиване, систематизиране и анализиране на данни за информационните и комуникационни системи в обектите от стратегическо значение за страната с цел повишаване на тяхната защита от кибератаки. Извършени са проверки съгласно Наредбата за условията и реда за определяне на мерките за защита на информационните и комуникационните системи на стратегическите обекти и дейности, от значение за националната сигурност и за осъществяване на контрол на стратегическите обекти. Проведена е координация с отговорни служители в областта на информационното обезпечаване на държавните ведомства за съвместно установяване на слабости в изградените от тях системи и мрежи. Държавното ръководство е информирано своевременно за откритите слабости в информационното обезпечаване на държавните ведомства.

През 2023 г. със средства по Фонд „Вътрешна сигурност“ в ДАНС е изграден **Център за мониторинг и реакция на киберинциденти в стратегическите обекти, от значение за националната сигурност,** чиито способности следва да се развият в краткосрочен план.

Служители на ДАНС са участвали в различни работни национални и международни формати за идентифициране на уязвимости в

---

¹¹ При посочване на извършените действия са отчетени разпоредбата на чл. 198 от Наказателно-процесуалния кодекс, както и всички съображения, касаещи защитата на оперативни способности и средства, в т.ч. на информация, текущи операции и интереси във връзка с взаимодействието с български и чужди специални служби.

комуникационната и информационна сигурност и разработване на ефективни мерки за тяхното преодоляване, в междуведомствени работни групи с цел хармонизиране на националното с европейското законодателство и повишаване нивото на информационна защита в България и в Хоризонталната работна група по кибервъпроси към Съвета на Европейския съюз.

По информация на ДАНС за посегателства по линия на информационната сигурност са **образувани 2 прокурорски проверки** за констатирани проблеми при управлението на държавно дружество и за изпратени заплашителни електронни писма. Допълнително на държавното и местното ръководство и компетентни ведомства е изпращана своевременна информация относно проблеми в комуникационния сектор, нерегламентирано предоставяне на държавен ресурс на частно дружество, нарушения на изискванията на Закона за защита на личните данни, опасност от прекъсване на оптичната държавна свързаност поради извършвани строително-ремонтни дейности и др.

V. МЕЖДУНАРОДЕН ТЕРОРИЗЪМ

1. СРЕДА НА СИГУРНОСТ

През 2023 г. не се наблюдават съществени промени в засегнатите от терористична активност региони, както и в целите и начините на действие на водещите джихадистки структури. Множеството зони на конфликт в Азия и Африка продължават да създават устойчива среда за развитие на терористични организации, набиране на нови последователи и разпространение на радикални наративи. Усложнената среда на сигурност в Близкия изток след нападението (07.10.2023 г.) на „Хамас“ срещу Израел стимулира терористичната дейност, в т.ч. пропагандата за насърчаване извършването на нападения срещу израелски/еврейски цели и Запада¹².

През 2023 г. в Европа е осъществено едно терористично нападение¹³, за което „Ислямска държава“ поема отговорност. Извършени са и няколко други атаки, включително от лица, които обявяват принадлежност към джихадистката организация, но тя не се ангажира с тях. Основните носители на риск за Стария континент продължават да представляват: самостоятелно действащи терористи; лица с рисков профил, придвижващи се от конфликтни региони, инфилтрирани в мигрантските потоци; индивиди с произход от рискови региони, които се радикализират на по-късен етап от пребиваването си в европейска държава; завръщащи се/завърнали се бойци терористи и семейства на джихадисти.

Въпреки динамиката в глобален мащаб, през 2023 г. не са отчетени фактори, които да налагат необходимостта от повишаване на нивото на терористична заплаха за България. Страната не е пряко засегната от терористична дейност и няма данни за планиране/подготовка на нападения на българска територия или срещу български интереси в чужбина. Процесите в близки региони продължават да мотивират оценка за наличие на потенциална терористична заплаха за българските интереси, както и за възможно засягане на български граждани при нападения в други държави. Основен риск остава преминаването през България на съпричастни към

¹² В края на 2023 г. нивото на терористична заплаха в няколко европейски държави (Белгия, Франция, Словения, Австрия) е повишено вследствие на атаките в Европа и събитията в Близкия изток, а в други (Италия, Словения, Германия, Австрия) е върнат контролът по границите или са повишени мерките за сигурност (Испания, Гърция, Босна и Херцеговина).

¹³ Извършено е в Белгия (16.10.2023 г.) от симпатизант на джихадистката структура. При атаката убива 2 души и 1 е ранен. Извършителят е тунзиец, чиято молба за международна закрила в Белгия е отхвърлена през 2020 г., а през 2021 г. е издадена заповед за експулсирането му, която не е изпълнена.

терористични организации лица, инфилтрирани в миграционните потоци, както и радикализацията на отдели индивиди и групи в резултат на интензивната терористична пропаганда.

---

2. МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ¹⁴

През 2023 г. ДАНС продължава да провежда самостоятелно и във взаимодействие с други български структури и партньорски служби мероприятия за идентифициране и противодействие на рискове и заплахи за националната сигурност, свързани с международния тероризъм.

Агенцията е извършвала проверка на всеки постъпил сигнал, съдържащ заплаха за осъществяване на терористична дейност.

Чрез Националния контртерористичен център е поддържано оперативно сътрудничество и непрекъснат обмен на информация в режим 24/7, в т.ч. с компетентните държавни структури и служби, ангажирани с противодействието на тероризма във всички страни от

През 2023 г. в Националния контртерористичен център в ДАНС са постъпили **84** сигнала, по които е извършена задълбочена проверка.

За противодействие на възможността от проникване у нас на терористи ДАНС извършва проверки в денонощен режим на сигнали на граничните власти за съвпадение със създадените профили в разработената система за идентификация на пътуващи чуждестранни бойци. През 2023 г. са извършени **4654** такива проверки, вследствие на което **15** чужденци не са допуснати да преминат през територията на страната поради съществуващ риск за националната сигурност.

Европейския съюз и НАТО. От ДАНС е осъществявано и системно наблюдение на онлайн средата във връзка с големия обем терористична пропаганда.

В условия на увеличен миграционен натиск към територията на страната са предприемани необходимите оперативни мерки по отношение

на постоянно и временно пребиваващи лица с произход от рискови държави, включително такива със статут на закрила, за долавяне на признаци за ангажиране с терористична и екстремистка дейност.

В резултат на проактивните действия на Агенцията, през 2023 г. със заповеди на председателя на ДАНС са **наложени принудителни административни мерки** за извършвана логистика или съпричастност към

---

¹⁴ При посочване на извършените действия са отчетени разпоредбата на чл. 198 от Наказателно-процесуалния кодекс, както и всички съображения, касаещи защитата на оперативни способности и средства, в т.ч. на информация, текущи операции и интереси във връзка с взаимодействието с български и чужди специални служби.

терористична дейност на **14 чужди граждани**¹⁵. В информационния масив на нежеланите чужденци в Република България са **включени 221 лица**, подозирани в съпричастност към терористична или екстремистка дейност.

През 2023 г. Агенцията е извършила няколко **контратерористични операции съвместно с Министерство на вътрешните работи**. На 10.01.2023 г. в Стара Загора е задържан чужд гражданин, издирван от турските власти за съпричастност към атентата в Истанбул (13.11.2022 г.). На 25.04.2023 г. в София е арестуван алжирец, на когото през 2022 г. е наложена принудителна административна мярка въз основа на данни за осъществяване на логистично подпомагане на терористичната организация „Ислямска държава“. На 25.10.2023 г. в столицата е задържано лице, заснело видеоклип с призови за радикални действия спрямо израелски граждани и израелски и американски обекти. На 24.11.2023 г. в София е арестувано лице, обявено за издирване на австрийските власти за участие в престъпна дейност, свързана с „Хамас“.

В изпълнение на функциите си за **наблюдение на финансовите потоци**, ДАНС е извършвала необходимите проверки при наличие на индикации за операции, свързани с финансиране на тероризъм. Продължават да се използват възможностите на **Националното звено за получаване и обработка на резервационните данни на пътниците, превозвани по въздух (PNR)** за предотвратяване, разкриване, разследване и наказателно преследване на лица, свързани с тероризъм и с други тежки престъпления.

За превенция и противодействие на рисковете от тероризъм са насочени и голяма част от действията на ДАНС, разгледани в раздела за рисковите процеси, свързани с миграцията.

---

¹⁵ В т.ч. „отнемане право на пребиваване на територията на Република България“, „забрана за влизане на територията на Република България“ и „забрана за влизане и пребиваване на територията на държавите – членки на Европейския съюз“.

VI. ЕКСТРЕМИЗЪМ

1. СРЕДА НА СИГУРНОСТ

През 2023 г. се запазва възходящата тенденция в активността на екстремистките движения и организации в глобален мащаб. Основни фактори са социално-икономическата и политическата нестабилност, акумулирането на множество кризи в Украйна, Черноморско-кавказкия регион, Централна Азия, Африка и Близкия изток, миграционният натиск, инфлационните вълни, които в своята съвкупност увеличават усещането за несигурност и тревожност. На този фон се задълбочава възприемчивостта към популистките и пропагандни послания. Значим фактор за разпространение на екстремистки идеи е прогресивното увеличаване на употребата на интернет и социалните мрежи, които служат като основно средство за достигане до възможно най-широка аудитория, комуникация, мобилизация, създаване на трансгранични връзки и сътрудничество между сходно мислещи лица и групи. Нараства броят на организирани от екстремистки формации публични прояви и протестни събития, чийто интензитет се връща до нивата в предпандемичния период.

През последното тримесечие на 2023 г. се увеличават интензитетът на разпространение на „антисистемни“ наративи и броят на масовите политически протести с антиправителствена насоченост главно в западно- и централноевропейските държави.

В екстремисткия сектор се отчита нарастваща склонност към употреба на насилие. Нараства популярността на използващи спортни клубове, служещи както за разпространение и популяризиране на крайнодесни възгледи, така и за привличане на нови членове и последователи. През 2023 г. се увеличава броят и остротата на насилствените действия срещу правоохранителните органи от страна на крайнолеви екстремисти. Извършени са множество вандалски прояви срещу частни компании, банкови съоръжения и енергийна инфраструктура в отделни европейски държави.

Нараства радикализацията и склонността към крайни прояви на екозащитни активисти вследствие на сътрудничеството с екстремистки крайнолеви и анархистки формации и липсата на ефективни решения за климатичните промени.

Вътрешни аспекти

Крайнодесният сектор в България продължава да е фрагментиран и с ограничен кръг от привърженици. През 2023 г. се задълбочават сътрудничеството и контактите на български крайнодесни формации с подобни структури от други държави, което повлиява и организацията на събития у нас, в т.ч. на т.нар. „Луков марш“. Продължава тенденцията за въздържане от прояви на насилие поради поддържаната дългогодишна стратегия за формиране на патриотичен образ.

Крайнолевият сектор в България продължава да има силно ограничена членска маса и незначителна обществена подкрепа. През 2023 г. са организирани малобройни протести и са отправяни изявления в социалните мрежи и интернет, насочени срещу политики на НАТО и действията на Израел в Ивицата Газа.

---

2. МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ¹⁶

През 2023 г. от страна на ДАНС е осъществяван оперативен контрол върху български и пребиваващи у нас чужди граждани с екстремистки възгледи, с цел своевременно придобиване на информация за планирани дейности и недопускане прояви на насилие.

Извършвано е системно наблюдение на онлайн средата във връзка с големия обем екстремистка пропаганда. Действията са насочени към установяване на активност за разпространение на радикални послания и евентуален досег с тях на български и чужди граждани, пребиваващи у нас.

Приоритетно е работено по предотвратяване на конфликти и нарушаване на обществения ред по време на масови мероприятия, както и за недопускане на действия, които биха могли да доведат до междуетническо противопоставяне и нарастване на социалното напрежение.

Осъществяван е постоянен обмен на информация с партньорски служби за недопускане на расистки и ксенофобски прояви и проповядване на антидемократична идеология.

---

¹⁶ При посочване на извършените действия са отчетени разпоредбата на чл. 198 от Наказателно-процесуалния кодекс, както и всички съображения, касаещи защитата на оперативни способности и средства, в т.ч. на информация, текущи операции и интереси във връзка с взаимодействието с български и чужди специални служби.

VII. РИСКОВИ ПРОЦЕСИ, СВЪРЗАНИ С МИГРАЦИЯТА

1. СРЕДА НА СИГУРНОСТ

През 2023 г. се отчита повишаване на миграционния натиск към Европа. Влияние за това оказват изострената обстановка по линия на сигурността в държавите от Близкия изток, Централна Азия и Африка в съчетание с постоянно действащите фактори, свързани със социално-икономическите проблеми в страните по произход на мигрантите и негативния ефект от климатичните промени. Руската инвазия в Украйна продължава да има каталитичен ефект върху процеса чрез насочване на значителен брой украински граждани към Европа и провокиране от Москва на продължавана несигурност, която допълнително дестабилизира държавите – източници на миграционни потоци. Потенциален вектор на миграция представлява поредната ескалация на израело-палестинския конфликт, който може да има допълнително регионално разпространение. През 2023 г. се запазват практиките за използване на незаконната миграция като елемент от хибридният инструментариум на отделни държави за оказване на натиск върху транзитните страни и крайните дестинации.

По данни на Европейската агенция за гранична и брегова охрана (FRONTEX) през 2023 г. са регистрирани над 380 хил. незаконни влизания през външните граници на Европейския съюз, в сравнение с 330 хил. през 2022 г., като отбелязват най-високото си равнище от 2016 г.

Законните придвижвания към Европа са формирани основно от бягащите от войната украински граждани, като броят на пребиваващите в държави – членки на Европейския съюз, достига близо 6 млн. души.

Миграционният натиск към Европейския съюз остава значим вектор на терористична заплаха, главно поради възможността от проникване чрез него на лица с радикални възгледи и намерения. Риск за сигурността представлява поликриминалният аспект, като участниците в схемите за контрабанда на мигранти се ангажират активно и с друга престъпна дейност, в т.ч. трафик на хора, наркотици, оръжие, разпространение на подправени/неистински документи за самоличност, изпиране на пари и др. Конкуренцията между престъпните групи води до увеличаване на проявите на насилие. Проблемите с интеграцията на мигрантите и нарастването на националистическите настроения в държавите

дестинации ще продължат да създават социално напрежение и условия за радикализация както сред местното население, така и сред пристигащите чужденци.

През 2023 г. миграционният натиск към България продължава да нараства¹⁷. Това води до запълване на местата за настаняване на чужденци. Запазва се тенденцията чуждите граждани, получили закрила у нас, да не желаят трайно установяване и интеграция в България, а да разглеждат страната само като транзитна дестинация.

Високата доходност на контрабандата на мигранти привлича все повече лица в престъпните схеми през 2023 г., което засилва конкуренцията и създава условия за конфликти. В стремеж към по-висока печалба се пренебрегват и елементарни мерки за запазване на живота и здравето на мигрантите. Конкретен пример е откритият край село Локорско, област София, на 17.02.2023 г. камион с тайник, в който са превозвани 52-ма души, 18 от които намират смъртта си. Увеличават се случаите, при които в незаконната дейност се включват чужди граждани, в т.ч. на страни – членки на Европейския съюз. Съществен инструмент за осъществяване на незаконната дейност остава интернет, който се използва не само за комуникация между участниците в схемите, но и за реклама на предоставяната „услуга“. Продължава тенденцията от 2022 г. организатори и мигранти да проявяват неподчинение и агресия спрямо българските правоохранителни органи, което провокира инциденти. За превоз на мигранти се ползват различни превозни средства, в т.ч. автомобили със специално предназначение.

По отношение на законната миграция, през 2023 г. значително се увеличава броят на издадените разрешения за пребиваване и визи за влизане на територията на България. Мотивите за интереса на чужденците остават непроменени и са свързани основно с възможността за бързо напускане на родните места или други държави, пътуването транзит през различни страни, получаването при облекчени условия на визи за Европейския съюз, САЩ и др. Трайна е тенденцията чужденци да използват българските визи за влизане в България и впоследствие да търсят начини за установяване в други европейски държави. Запазва се традиционният стремеж на чужди граждани към придобиване на българско гражданство по натурализация или на основание български произход и за възстановяване на българско гражданство.

---

¹⁷ От юг той е с над 1,2 пъти по-висок в сравнение с 2022 г.

---

2. МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ¹⁸

В условия на продължаващ миграционен натиск към България през 2023 г. ДАНС участва интензивно във въведения в действие междуведомствен инструментариум по организация, логистика и своевременен обмен на информация. За неутрализиране на рисковете и заплахите за националната сигурност и в рамките на своята компетентност и законовоустановените си правомощия от Агенцията е извършвано наблюдение, придобиване, анализ и предоставяне на актуална и своевременна информация за рисковите процесите, свързани с миграционния натиск.

Съвместно с Министерството на вътрешните работи (МВР) са предприемани мерки за пресичане на посегателства, свързани с незаконно превеждане на чужди граждани през границата на страната и подпомагането на нелегалния им престой. В резултат на приоритетно предоставяната на МВР информация на българска територия не са допуснати множество групи чужди граждани, а други са задържани. През 2023 г. са осъществени 12 съвместни специализирани операции, в хода на които са задържани 219 чужденци, незаконно пребиваващи в страната. Данни на ДАНС, свързани със схеми за финансови разплащания по метода „хавала“, са използвани в хода на проведената национална полицейска операция на 07.07.2023 г.

През 2023 г. под надзора на Софийската градска прокуратура от Агенцията, съвместно с органите на МВР, са проведени специализирани операции (16.01., 22.05., 14.08., 07.11.) срещу организирани престъпни групи, ангажирани с: набиране, укриване и превеждане на незаконни мигранти; документни престъпления и разпространение на неистински парични знаци; заобикаляне на законовите изисквания за получаване на визи и пребиваване на чужди граждани в България.

Придобиваната информация за извършени престъпления своевременно е изпращана до съответната прокуратура. В резултат през 2023 г. по данни на ДАНС са образувани **4 прокурорски преписки и 13 досъдебни производства**, касаещи незаконна миграция.

За оценка на риска за националната сигурност и предприемане на превантивни действия в условия на засилен

---

¹⁸ При посочване на извършените действия са отчетени разпоредбата на чл. 198 от Наказателно-процесуалния кодекс, както и всички съображения, касаещи защитата на оперативни способности и средства, в т.ч. на информация, текущи операции и интереси във връзка с взаимодействието с български и чужди специални служби.

миграционен натиск по границите на България, през 2023 г. от служители на ДАНС са проведени **13 231 интервюта** по специализиран въпросник с незаконно влезлите в страната чужденци. От тях **530 лица първоначално са определени като потенциален носител на риск за националната сигурност**. Със заповеди на председателя на Агенцията са **наложени принудителни административни мерки на 33 чужди граждани**¹⁹, определени като носители на риск за сигурността на страната. **По предложение на ДАНС в информационния масив на нежеланите чужденци в Република България са включени 159 лица** по съображения, касаещи националната сигурност и във връзка с тяхно участие в схеми за незаконно превеждане на мигранти през граница.

През 2023 г. от Агенцията са изпратени предложения до Държавната агенция за бежанците за **отнемане на временната закрила на 5 чужди граждани** за участие в контрабанда на мигранти.

В изпълнение на контролните функции на ДАНС по чл. 41 от Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“ във връзка с пребиваването на чужденци в България, през 2023 г. е извършена **проверка на 143 583 лица**²⁰. В резултат на превантивната дейност след обосновка на наличие на заплахата за националната сигурност не е допуснато влизане или пребиваване в страната на чужди граждани, кандидатстващи за визи, статут на пребиваване, българско гражданство или международна закрила.

По отношение на лицата, придобили българско гражданство на основание инвестиции (по отменения през 2022 г. чл. 14а от Закона за българското гражданство), през 2023 г. от ДАНС е **извършена проверка на 22 лица**, придобили това качество през 2020 г. Установени са данни за извършени закононарушения в процедурата по 3 случая, за които е сезиран министърът на правосъдието за предприемане на действия по компетентност и инициране на процедура по отмяна на натурализацията на тези физически лица.

През 2023 г. от страна на ДАНС е извършван и постоянен обмен на данни и са провеждани експертни срещи със съюзнически и партньорски служби по въпроси, свързани с миграционните процеси.

¹⁹ В т.ч. „експулсиране“, „отнемане на правото на пребиваване в Република България“ и „забрана за влизане и пребиваване на територията на държавите – членки на Европейския съюз“.

²⁰ Средно на работен ден през 2023 г. са проверявани 579 лица.

VIII. ЗАЩИТА НА КЛАСИФИЦИРАНАТА ИНФОРМАЦИЯ

1. СРЕДА НА СИГУРНОСТ

През 2023 г. остават валидни част от констатираните в предходен период дефицити при защитата на класифицираната информация при различните видове сигурност – персонална, документална, физическа, индустриална, криптографска и на комуникационните и информационни системи. Основните причини са константни, основаващи се на субективни фактори като negliжиране/формализиране на вменените отговорности, недостатъчно ниво на компетентност, липса на мотивация за усвояване на нужните познания.

При **персоналната сигурност** остават устойчиви пропуските при съставянето на списъците чл. 37, ал. 1 от Закона за защита на класифицираната информация – забавяния при актуализирането им, грешки и разминавания в подадените данни, непровеждане/формално провеждане на обучения на включените в тях лица, непредприемане на действия за изваждане от списъците и прекратяване на разрешенията за достъп на служители, за които е отпаднала необходимостта да ги притежават и др. Запазва се и негативната практика ръководители на организационни единици да отказват проучване за получаване на достъп до класифицирана информация.

Пропуските при мерките по **документалната сигурност** са породени основно от грешки при боравенето с документи, включително при класифицирането и отбелязването на основанието за допълнителното им размножаване, липса/непълнота на вътрешните правила и дефицити в текущия контрол. По отношение на **физическата сигурност** константни са негативните практики, касаещи несъобразяване с изискванията при определяне на местата за създаване, обработване и съхраняване на класифицирана информация, недостатъчната им охрана и negliжиране на контрола на достъпа в тях. При **индустриалната сигурност** са устойчиви пропуските при последващия контрол и изготвянето на договорите, предвиждащи достъп до класифицирана информация, в т.ч. формалния подход при разработване на схемите за класификация на етапите по изпълнение. При **криптографската сигурност** се запазват уязвимостите, породени от допускането за работа с криптографски средства на служители,

непритежаващи съответните удостоверения, както и negliжиране/формализиране на дейности от отделни лица. При мерките за **сигурност на комуникационните и информационни системи** основните дефицити са свързани с неприлагане на стандартите за компютърна сигурност и използването на нерегистрирани или немаркирани по съответния ред носители/устройства за съхранение на класифицирана информация.

---

2. МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ²¹

През 2023 г. от страна на ДАНС са реализирани редица административни и оперативни мерки за идентифициране на съществуващи и потенциални уязвимости в системата за защита на класифицираната информация, позволяващи осъществяването на нерегламентиран достъп и нанасяне на вреди за националната сигурност. По информация на Агенцията за евентуално осъществяване на престъпление по Глава дванадесета, Раздел I от Наказателния кодекс са **образувани общо 7 прокурорски проверки и досъдебни производства.**

При изпълнение на контролните функции по защита на класифицираната информация в организационни единици през 2023 г. от служители на ДАНС са извършени **168 планови и инцидентни проверки**, при които са дадени **1325 предписания** за предприемането на организационно-технически мерки за подобряване на защитата на класифицираната информация. За установени конкретни уязвимости, създали или създаващи предпоставка за нерегламентиран достъп до класифицирана информация, са изпратени **2 справки** до прокуратурата по чл. 23, ал. 2, т. 2 от Наредбата за реда за извършване на проверките за осъществяване на пряк контрол по защита на класифицираната информация.

В качеството си на проучващ орган Агенцията е издала **11 744 разрешения за достъп²²** до класифицирана информация и **76 удостоверения за сигурност** на юридически лица за сключването или изпълнението на договори, свързани с достъп до класифицирана информация. В рамките на осъществявания контрол за надеждност, през 2023 г. от ДАНС, на съответните законови основания, са **отнети 19 разрешения за достъп** до

---

²¹ При посочване на извършените действия са отчетени разпоредбата на чл. 198 от Наказателно-процесуалния кодекс, както и всички съображения, касаещи защитата на оперативни способности и средства, в т.ч. на информация, текущи операции и интереси във връзка с взаимодействието с български и чужди специални служби.

²² Средно на работен ден са издавани 47 разрешения за достъп до класифицирана информация, по които се извършва голям обем проучвателна дейност в рамките на законовите процедури за сигурност.

класифицирана информация. За установени в хода на проучването факти и обстоятелства са **постановени 10 отказа за издаване на разрешение за достъп** до класифицирана информация на лица, неотговарящи на изискванията на Закона за защита на класифицирана информация.

По линия на криптографската сигурност са **дадени 146 указания на 22 организационни единици**. Издадени са **184 сертификата за сигурност** на комуникационни и информационни системи, от които **105** за определен период от време. **Стартирани са 156 процедури по акредитиране** на комуникационни и информационни системи. Въведени са в експлоатация **224 точки от криптографски мрежи**.

IX. МЕЖДУНАРОДНА ТЪРГОВИЯ С ОРЪЖИЯ И ИЗДЕЛИЯ ИЛИ ТЕХНОЛОГИИ С ДВОЙНА УПОТРЕБА. ПРОИЗВОДСТВО, СЪХРАНЕНИЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ОРЪЖИЯ ЗА МАСОВО УНИЩОЖЕНИЕ

1. СРЕДА НА СИГУРНОСТ

Нарастването на глобалната конфликтност през 2023 г. стимулира нова надпревара във въоръжаването, която усилва рисковете за сигурността. За това допринася и тенденцията за последователно денонсиране от основни ядрени сили на ключови договори за международната стабилност, която през 2023 г. засяга споразуменията за стратегическите нападателни оръжия, обикновените въоръжени сили в Европа и всеобхватната забрана на ядрените опити. В тези условия нарастват амбициите за развиване на програми за придобиване и усъвършенстване на оръжия за масово унищожение, разглеждани от глобални и регионални фактори като гаранция за съдържане на конкуренти и за защита на стратегически интереси. Остава актуален стремежът на терористични и екстремистки организации към придобиване на химични, биологични, радиоактивни и ядрени материали с цел използването им за заплаха или нападения. Запазват рисковете от попадане на намиращо се в зоните на конфликт въоръжение към черния пазар, в т.ч. за нуждите на престъпни или терористични структури. Увеличават се заплахите, свързани с използването на новите технологии (3D принтиране, изкуствен интелект) за производство и усъвършенстване на оръжия и общоопасни вещества.

През 2023 г. България продължава стриктно да изпълнява политиките за експортен контрол на продукти, свързани с отбраната, и изделия или технологии с двойна употреба, приети от Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации, Европейския съюз и Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа. Страната ни реализира комплекс от мерки за гарантиране на надеждността на оръжейните доставки в региони с повишен риск. Въпреки това продължават тенденциозното представяне от чуждестранни субекти, неправителствени организации и медии на информация за възможно използване на българско оръжие в конфликтни зони от екстремистки структури, в т.ч. без отчитане на специфичния за всички производители риск от вторични и неконтролирани движения на легално

изнесена продукция. Вероятно с подобни твърдения се цели осигуряване на конкурентно предимство на други субекти на целеви оръжейни пазари чрез представяне на България като ненадежден доставчик и оказване на натиск за ограничаване на експортната ни търговия.

Увеличеното търсене през 2023 г. на българска продукция, свързана с отбраната, и интензивната производствена дейност усилват риска от възникване на инциденти. Примери в тази посока са взривът в производствената площадка на „Вазовски машиностроителни заводи“ ЕАД в Иганово (25.10.2023 г.), при който загива 1 служител, а друг е ранен, и инцидентът в „Арсенал“ АД – Казанлък (04.01.2024 г.) с пострадал работник с изгаряния от възпламенило се взривно вещество. Основните фактори, които оказват влияние, са с траен характер и са свързани с дефицитите в мерките за безопасност и занижения контрол, ниското ниво на технологично оборудване, липсата на приемственост и недостатъчната квалификация на кадрите и др.

Запазват се проблемите с намиращите се във военните формирования на Българската армия значителни количества негодни боеприпаси, свързани с влошени условия на съхранение и възможността за инцидент в резултат на физико-химични процеси.

Остават актуални дефицитите при съхранението и използването на опасни вещества и материали, както и при осигуряването на дейността на държавните институции, отговарящи за действия при радиационно замърсяване и контрола и превенцията на опасни заразни вещества и заболявания. През 2023 г. продължава работата по създаване на регулаторна рамка относно достъпа и движението на опасни индустриални химикали, които могат да бъдат използвани за терористични цели.

---

2. МЕРКИ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА РИСКОВЕТЕ И ЗАПЛАХИТЕ²³

През 2023 г. ДАНС е прилагала предвидените по закон мерки за идентифициране и неутрализиране на рисковете и заплахите за националната сигурност, свързани с незаконната международна търговия с оръжие, изделия или технологии с двойна употреба и с разпространението на общоопасни

---

²³ При посочване на извършените действия са отчетени разпоредбата на чл. 198 от Наказателно-процесуалния кодекс, както и всички съображения, касаещи защитата на оперативни способности и средства, в т.ч. на информация, текущи операции и интереси във връзка с взаимодействието с български и чужди специални служби.

вещества. Предвид усложнената среда на сигурност, в координация с компетентните ведомства, е засилен контролът, а при необходимост е ограничаван и достъпът до производствени помещения и складове, в които се съхранява военна продукция, опасни химически вещества и източници с йонизиращо лечение. Чрез функциониращия в Агенцията Национален координационен център по контрапролиферация своевременно е обменяна информация с български институции и съюзнически служби на други държави от Европейския съюз и НАТО.

За противодействие на незаконната международна търговия с оръжие, през 2023 г са осъществявани предвидените по закон правомощия в рамките на Междуведомствената комисия за експортен контрол и неразпространение на оръжия за масово унищожение. Отказани са сделки с продукти, свързани с отбраната, за страни с наложено оръжейно ембарго. Временно са спрени разрешения за износ на такава продукция, за проверка на данни, поставящи под съмнение надеждността на сделките. По информация на ДАНС за **незаконна външнотърговска дейност** са образувани **7 досъдебни производства и 4 прокурорски проверки**.

През октомври 2023 г. е проведена съвместна операция между Агенцията и Министерството на вътрешните работи, при която на територията на Пловдив е задържана организирана престъпна група, ръководена от руски граждани, за нерегламентиран износ за Руската федерация на стоки с двойна употреба²⁴. Схемата е реализирана под прикритието на легални покупки от България, Гърция и други държави и изнасяна през Летище София незаконно като личен багаж или чрез спедиторски фирми. Изделията са предназначени за руски специални части, воюващи на територията на Украйна²⁵. Операцията е осъществена след няколкомесечна оперативна работа по случая от служители на ДАНС. На 23.02.2024 г. от Окръжната прокуратура – Пловдив е внесено предложение за решаване на делото в досъдебното производство със споразумение, след като петимата обвиняеми са се признали за виновни. За извършените от тях престъпления им е определено наказание по чл. 233 от Наказателния кодекс²⁶

²⁴ Оптични прицели и бинокли, софтуер, авиационни радиостанции и балистични измерватели.

²⁵ Възможни крайни потребители са 26^{-та} Отряд за специални предназначения – Росгвардия, Военноморската пехота, Главното управление на Генералния щаб на Министерството на отбраната на Руската федерация, частната военна компания „Вагнер“, чеченският специален отряд „Ахмат“ и др.

²⁶ Чл. 233 гласи: „Който без съответни лиценз, регистрация или разрешение изнася, внася, трансферира, транспортира, транзитира, извършва брокерска дейност с оръжия или с изделия или технологии с двойна употреба, както и когато такива дейности са осъществени в нарушение на забрани, ограничения или санкции, наложени от Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации, от Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа или от Европейския съюз, указани в акт на Министерския съвет или произтичащи

„Лишаване от свобода“ за срок от 1 година, което е влязло в сила на 01.03.2024 г.

В изпълнение на контролната и превантивната си функция през 2023 г. от органите на ДАНС са изготвени 1423 становища по отношение на конкретни сделки за внос, износ, трансфер и брокерска дейност на продукти, свързани с отбраната. Агенцията е извършила и **9 проверки** по реда на Закона за забрана на химическото оръжие и за контрол на токсичните химически вещества и техните прекурсори, **27 проверки** за проследяване на оръжие с евентуален български произход, открито в зони на конфликт²⁷, и **3 проверки**, касаещи безопасното използване на ядрената енергия. Проучени са голям брой лица за надеждност и издаване на удостоверителен документ съгласно чл. 14, ал. 1, т. 4²⁸ от Закона за експортния контрол на продукти, свързани с отбраната, и изделия и технологии с двойна употреба. В резултат са предоставени **210 становища**.

Агенцията е осъществявала активно взаимодействие със **съюзнически и партньорски служби**²⁹ за противодействие на разпространението на оръжия за масово унищожение, изделия и технологии с двойна употреба и на общоопасни вещества. През 2023 г. ДАНС е изпълнявала и ангажиментите си като национален координатор към съветническата група на Европейската комисия по въпросите на заплахите, свързани с използването на химически, биологични, радиологични и ядрени материали (CBRN Advisory Group).

от международен договор, по който Република България е страна, се наказва с лишаване от свобода до 6 години и с глоба до 200 хил. лв.“.

²⁷ Не са установени нарушения на експорт-контролното законодателство и международните норми.

²⁸ По отношение на лица, кандидатстващи за издаване на лиценз за износ и внос на продукти, свързани с отбраната.

²⁹ По конкретни проекти, свързани с опити за незаконна търговия с изделия и технологии с двойна употреба, и за недопускане на нематериален трансфер на технологии.

Б. ОБОБЩЕНА ИНФОРМАЦИЯ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ДАНС

През 2023 г. ДАНС е изпълнявала предвидените по закон задачи при спазване на Конституцията, законите и международните договори, по които Република България е страна, при зачитане и гарантиране на правата на човека и основните свободи, защита на информацията и на източниците за придобиването ѝ, както и при прилагане на професионални стандарти за обективност, безпристрастност и политически неутралитет. Динамиката на външната и вътрешната среда през годината предопределя продължаваща висока интензивност на участията на Агенцията в различни национални формати на стратегическо ниво, както и в изслушвания по линия на парламентарния контрол. В тази връзка ДАНС е предоставяла съобразно своята компетентност анализи, позиции и информация в рамките на различни участия и изслушвания (в т.ч. в заседания на Консултативния съвет по национална сигурност при президента на Република България, Съвета по сигурността към Министерския съвет, парламентарни комисии и в пленарната зала в Народното събрание и др.). Своевременно са изготвяни отговори на запитвания и сигнали от парламентарни комисии и отделни народни представители. Широката експертиза на ДАНС предпоставя и участието на нейни представители в множество междуведомствени комисии и работни групи за решаване на конкретни задачи, създаване на организация или предлагане на законодателни изменения.

През 2023 г. са предприети няколко инициативи, насочени към утвърждаване на институционалната идентичност и по-добра разпознаваемост на ДАНС в публичното пространство, както и за подобряване на комуникацията ѝ с обществото. В съответствие с актуалните тенденции на европейско ниво е разработена и утвърдена „Комуникационна стратегия на Държавна агенция „Национална сигурност“. Успешно е проведена процедура по регистрация на марка и получаване на патент за нов институционален знак на ДАНС³⁰. В процес на разработка е нов ведомствен сайт на Агенцията, който да съответства на актуалните потребности и съвременните тенденции за представяне на информационно и визуално съдържание.

³⁰ С решения на Патентното ведомство са регистрирани заявените от Агенцията черно-бял и цветен вариант на марката. Новорегистрираните варианти са вписани и в Държавния регистър на марките в Република България.

През 2023 г. значителни усилия са положени за развитие на човешките ресурси, които са най-ценният актив на Агенцията. Кадровата политика е фокусирана върху идентифицирането на актуалните потребности от човешки ресурси, подбора, привличането и задържането на кадри с необходимите знания, умения и мотивация за работа, както и поддържането на баланс между обновяването на състава и запазването на приемствеността, така че да се гарантира устойчиво функциониране и стабилно високо ниво на професионална експертиза. Сред приоритетите на ръководството е мотивирането и насърчаването на доброто трудово представяне, като в тази връзка продължават усилията за осигуряването на достойно заплащане, кореспондиращо с високите отговорности и стандарти на работата и увеличеното натоварване.

Основен стълб в управлението на човешките ресурси е осигуряването на равнопоставени условия за кадрово и професионално развитие на всички служители и развитието на институционална култура в съответствие с организационните ценности и цели. Детерминиращи за професионалното направление и кариерното израстване в Агенцията са личните качества и умения, компетентността, мотивацията и постигнатите резултати. Мъжете и жените в Агенцията (в съотношение **62,92%:37,08%** към 31.12.2023 г.) са представени във всички видове дейност и на различни експертни и ръководни нива.

За развитие на способностите продължават да се прилагат различни форми за професионално обучение и актуализация на професионалната квалификация, като се използват наличната в Агенцията експертиза, привлечени експерти, академичната общност и възможностите, предоставяни от съюзнически служби. Значима роля за поддържане и развитие на професионалните знания и умения имат наставничеството и създадената организация за провеждане на професионална подготовка без откъсване от работа, при която се използват форми и методи, съобразени и съвместими с ежедневната дейност на служителите.

През 2023 г. в ДАНС е създадена необходимата организация за стриктно спазване на законовите, подзаконовите и вътрешноведомствените актове при осъществяване на финансово-стопанските дейности. В изпълнение на Закона за публичните финанси, Закона за държавния бюджет на Република България за 2023 г., нормативни актове на Министерския съвет и указания на Министерството на финансите, в съответните срокове са изготвени и изпратени до компетентните държавни

органи изискваните финансови отчети, справки, информация и други документи.

През 2023 г. оперативно-издирвателната и оперативно-техническата дейност е извършвана при спазване на Конституцията и законите, зачитане на правата и свободите на гражданите и тяхното достойнство и прилагане на принципа на конспиративност при съчетаване на гласни и негласни методи и средства. За наблюдение, разкриване, противодействие, предотвратяване и пресичане на замислени, подготвяни или осъществявани посегателства срещу националната сигурност се изграждани и развивани необходимите способности, както и механизми за координация и взаимодействие с Прокуратурата на Република България, други служби от системата за защита на националната сигурност и общественения ред, министерства и ведомства, органи на местната власт. В Агенцията ефективно се прилага и се надгражда система за наблюдение на основни параметри и статистически показатели за състоянието на работните процеси, като регулярният анализ дава възможност за своевременно набелязване на конкретни управленски мерки. В текущ порядък въз основа на анализ и оценка на средата на сигурност, приоритетите на работа и наличните ресурси са предприемани действия за оптимизация на оперативното стопанство и подобряване на ефективността.

През 2023 г. продължава интензивното ниво на взаимодействие на ДАНС с органите на прокуратурата, като при придобиване на информация за извършено престъпление Агенцията своевременно е уведомявала компетентната прокуратура. Органите на ДАНС са извършвали действия, възложени от прокуратурата и разследващите органи, по реда на чл. 196, 215 и 245 от Наказателно-процесуалния кодекс, както и по чл. 145 от Закона за съдебната власт.

За ефективно изпълняване на информационната си функция през 2023 г. ДАНС систематично и целенасочено е придобивала актуална, обективна и достоверна информация, която е използвала за изготвяне и предоставяне на своевременни и качествени информационни, аналитични и прогностични материали на висшите органи на държавната власт и на други външни потребители по компетентност. По този начин Агенцията изпълнява ключовата си задача за сканиране на хоризонта, ранно предупреждение и ситуационно осведомяване с цел подпомагане процеса по вземане на решения и предприемане на конкретни управленски действия за защита на националната сигурност. През 2023 г. на ръководството на държавата и на потребители в изпълнителната власт по компетентност са предоставяни

информационно-аналитични материали, тематично покриващи целия спектър от законови задачи на Агенцията, изведените в Плана за дейността на ДАНС за 2023 г. специфични приоритети, както и други актуални теми, относими към националната ни сигурност.

През 2023 г. се отчита продължаващ висок интензитет на международното сътрудничество на ДАНС, включващо информационен обмен и провеждане на съвместни операции. Това е функция както на динамиката на средата на сигурност, така и на проактивния подход на Агенцията за увеличаване на добавената стойност от съвместната работа. През 2023 г. Агенцията поддържа устойчиви контакти на експертно и ръководно ниво и интензивно оперативно взаимодействие със съюзниците от Европейския съюз и НАТО, както и със структури за разузнаване и сигурност на държави от Балканите. Това допринася за идентифициране и своевременна реакция на рисковете и предизвикателствата в средата на сигурност, както и за очертаване на перспективите за задълбочаване на оперативното сътрудничество. В резултат ДАНС увеличава своите способности и запазва репутацията си на полезен и надежден партньор.

През 2023 г. значим ресурс на Агенцията се отделя за изпълнение на вменените чрез закон задължения като:

✦ **Орган по осигуряване и прилагане на специални разузнавателни средства.** Тази дейност е извършвана при стриктно спазване на нормативните и вътрешнослужебните актове, за което се осъществява системен контрол чрез всички вътрешни и външни механизми;

✦ **национален Орган по акредитиране на комуникационните и информационните системи,** в които се създава, обработва, съхранява и пренася класифицирана информация, в т.ч. такава на Европейския съюз и НАТО. Изпълнени са дейности по координиране и контролиране на контрамерките по TEMPEST³¹ (в т.ч. зонирание на помещения и сгради и измервания на използваните технически средства), издаване на сертификати за сигурност на комуникационни системи и мрежи и извършване на проверки и анализ на сигурността им, провеждане на проверки и обучения;

✦ **национален Орган по информационна сигурност по линия на Европейския съюз и Орган по сигурността на комуникационни**

---

³¹ Изследване, изучаване и контрол на компрометиращите електромагнитни излъчвания и контрамерките за тяхното потискане и ограничаване.

и информационни системи по линия на НАТО³². Оказвана е експертна помощ на организационни единици при организирането на мрежи за криптографска защита на европейска класифицирана информация на Европейския съюз и НАТО, както и при изготвянето и съгласуването на криптопланове за тези мрежи;

✦ **Орган по криптографска сигурност** със задължения по прилагане на националната политика по криптографска сигурност на класифицираната информация, оценяване и разработване на криптографски алгоритми и средства за криптографска сигурност, производство и разпределяне на криптографски ключове, извършване на комплексна оценка на сигурността, въвеждане в експлоатация и контролиране на криптографски мрежи, координиране и контролиране производството и вноса на средства за криптографска защита на класифицирана информация;

✦ **Орган по развитието и експлоатацията на Единната защитена комуникационно-информационна система и Единната криптографска мрежа за електронни комуникации и обмен на служебна кореспонденция между структурите на държавното управление на Република България.** В изпълнение на функциите ДАНС е организирала комуникационните системи и е осигурявала непрекъснатата връзка и комуникационно и техническо обезпечаване между организационни единици в страната и задграничните представителства на Република България. Администрирани са и са поддържани точките на присъствие на европейските мрежи за обмен на класифицирана информация;

✦ **структура, осъществяваща оперативен контрол на националния радиочестотен спектър** с цел разкриване и предотвратяване на използването му срещу сигурността на страната или в нарушение на законите. В тази връзка са изпълнени специфични оперативно-технически мероприятия (в т.ч. по заявка на различни държавни структури) за мониторинг на честотни ленти, радиоконтрол, регистриране, издирване и

---

³² По-конкретно ДАНС е определена за национален Орган по осигуреност на информацията (Information Assurance Authority), Орган по TEMPEST (TEMPEST Authority), Орган за криптографско одобрение (Crypto Approval Authority), Орган за разпределение на криптографски материали (Crypto Distribution Authority) и Орган по акредитиране на сигурността (Security Accreditation Authority) по смисъла на Приложение IV на Решение на Съвета относно правилата за сигурност за защита на класифицираната информация на ЕС (2013/488/ЕС), изменено с Решение на Съвета от 19.12.2019 г. Освен това ДАНС е определена да изпълнява и функции на Национален орган по сигурността на комуникационни и информационни системи (National CIS Security Authority), Национален орган по TEMPEST (TEMPEST Authority) и Орган по акредитиране на сигурността (Security Approval or Accreditation Authority) по смисъла на Приложение F към Политиката за сигурност на НАТО С-М(2002)49, Директивата на НАТО за управление на сигурността на комуникационни и информационни системи и Директивата на НАТО за сигурност по отношение на компрометиращите електромагнитни излъчвания АС/322-D(2019)0021. Някои от посочените функции се изпълняват съвместно с Държавната комисия по сигурността на информацията.

локализиране на източници на смущения и неправомерно използване на честотни ленти, проверка на сигнали за радиосмущения и др.

Изпълнявани са и законовите задачи на ситуирани в Агенцията специфични структури, в т.ч.:

✦ Специализирана административна дирекция „Финансово разузнаване“, която е **Финансово-разузнавателното звено на Република България** по смисъла на Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета³³. Звеното има оперативна самостоятелност и автономност. През 2023 г. структурата изпълнява законовите си задачи за получаване, съхраняване, проучване, анализ и разкриване на информация, постъпила при условията и реда на Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП) и Закона за мерките срещу финансирането на тероризма. Работата на Звеното е насочена и към създаване на условия за прилагане от страна на задължените субекти по ЗМИП на установените международни стандарти, като е осъществяван контрол за ефективността от прилагането на тези стандарти. На интернет страницата на ДАНС са публикувани годишният доклад за дейността на Финансово-разузнавателното звено за 2022 г., указания за прилагане на мерките срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма, както и други информативни материали;

✦ **Национален контртерористичен център**, който представлява единна национална платформа за събиране, обработване и обмен на информация в денонощен режим с цел разкриване, предотвратяване и пресичане на заплахи, свързани с тероризъм, насилствен екстремизъм и радикализация. През 2023 г. Центърът е осъществявал координация и взаимодействие между компетентните национални структури, както и активно сътрудничество с партньорски служби по линия на антитероризма. Извършван е анализ и оценка на терористичната заплаха за конкретни обекти и лица на национално, областно и общинско ниво въз основа на получената информация. На интернет страницата на ДАНС е поддържан раздел за осведоменост за радикализацията, в който са публикувани различни информационни материали и наръчници за разпознаване и противодействие на радикализацията;

✦ **Национално звено за събиране и обработване на резервационни (PNR/API) данни на пътниците в Република България, превозвани по въздух.** През 2023 г. структурата е функционирала в режим

---

³³ Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20.05.2015 г. за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма, за изменение на Регламент (ЕС) 648/2012 на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 2005/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и на Директива 2006/70/ЕО на Комисията.

24/7, което позволява оценка на пътуващите преди обявеното време за тяхното пристигане или заминаване, като данните са предоставяни на съответните компетентни органи за извършване на последваща проверка за установяване на съпричастност към тероризъм или други тежки престъпления. Работата на Звеното е илюстрация за ефективно междуинституционално взаимодействие. Активно двустранно сътрудничество през периода е осъществявано и със съответните ведомства на държавите – членки на Европейския съюз, както и в рамките на многостранни специализирани форуми;

✦ **Национален координационен център по контрапролиферация**, създаден по силата на Постановление № 50/01.03.2012 г. на Министерския съвет. През 2023 г. Центърът е извършвал информационен обмен и взаимодействие с компетентните български ведомства и партньорски служби с цел защита на националната сигурност от заплахи, свързани с разпространението на оръжия за масово унищожение.

Осъществяваната от ДАНС контролна дейност е насочена към идентифициране и оценка на риска, осъществяване на превенция и минимизиране на евентуални негативни последици. Задачите, възложени на Агенцията в множество нормативни актове, са с огромен и нарастващ обем и изискват значителен човешки ресурс и административен потенциал. Законовоустановените контролни функции касаят:

- ✦ пребиваването на чужденци в Република България;
- ✦ противодействието на тероризма;
- ✦ прилагането на мерките срещу изпирането на пари и срещу финансирането на тероризма;
- ✦ защитата на класифицираната информация;
- ✦ експортните режими за продукти, свързани с отбраната, и за изделия и технологии с възможна двойна употреба;
- ✦ сигурността на стратегическите обекти и дейности;
- ✦ сигурността в структури от системата на отбраната.

В рамките на контролната дейност през 2023 г. органите на ДАНС са проучили общо 189 897 лица и 1423 сделки (общо увеличение с 20,92% в сравнение с 2022 г.) и са осъществили 1228 проверки³⁴ (ръст с 51,79%). За установените нередности са издавани задължителни предписания и разпореждания, и актове за установяване на административно нарушение (увеличение с 48,19% спрямо предходната година), въз основа на които са

³⁴ Средно на работен ден през 2023 г. от органите на ДАНС са проучвани в съответствие със законите задачи по 766 лица и 5,7 сделки и са извършвани по 5,7 проверки по компетентност.

върчени наказателни постановления и предупреждения. Наред с това в изпълнение на задълженията си по определени закони³⁵ Агенцията е осъществявала и **активна методическа функция**, като в тази връзка през 2023 г. са проведени общо **518 обучения на 4248 лица**.

Спрямо **54 лица**, чиято дейност представлява заплаха за националната сигурност, през 2023 г. със заповеди на председателя на ДАНС са наложени **принудителни административни мерки** по Закона за чужденците в Република България и по Закона за влизането, пребиваването и напускането на Република България на гражданите на ЕС и членовете на техните семейства. Агенцията е направила предложения за **включване на 393 лица в масива на нежеланите в страната чужденци**³⁶.

На база на законовите си правомощия ДАНС е осъществила и **превантивна дейност чрез отправяне на предупреждения**³⁷ на лица, за които има достатъчно данни да се предполага, че ще извършат престъпни или други действия, застрашаващи националната сигурност.

Във връзка със **законоустановената съгласувателна дейност**, през 2023 г. от органите на Агенцията са изготвени и изпратени **общо 31 762 становища по компетентност**³⁸ (ръст с 23,81% в сравнение с 2022 г.).

Предвиденият по закон външен контрол³⁹ **върху дейността на Агенцията е важна гаранция за законността и обективността при осъществяване на правомощията и при оценката на ефективността от работата**. През 2023 г. са прилагани всички форми на външен контрол: парламентарен, административен, съдебен и граждански. В изпълнение на разпоредбите на чл. 132, ал. 3 от Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“ и чл. 22, ал. 3 от Закона за управление и функциониране на системата за защита на националната сигурност (ЗУФСЗНС) в Министерския съвет е внесен Годишен доклад за дейността на ДАНС за 2022 г., отчитащ всички аспекти и основните резултати. Работата на Агенцията е представена и на обществеността чрез публикуване на сайтовете на Министерския съвет и на ДАНС на неклафициран вариант на доклада за 2022 г., изготвен в

³⁵ Например по Закона за мерките срещу изпиране на пари и Закона за защита на класифицираната информация.

³⁶ На основание чл. 21а, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България и чл. 41 ал. 1, т. 2 от ЗДАНС.

³⁷ На основание чл. 128, ал. 1 от ЗДАНС.

³⁸ Средно **на работен ден през 2023 г. са предоставени 128 становища по компетентност**.

³⁹ Съгласно чл. 3, ал. 2 от ЗДАНС, контрол върху дейностите на Агенцията се упражнява от предвидените в Конституцията и в този закон органи. В чл. 21 от ЗУФСЗНС е указано, че върху дейностите и органите за защита на националната сигурност, сред които е и ДАНС, се осъществява парламентарен, административен, съдебен и граждански контрол.

изпълнение на разпоредбите на чл. 22, ал. 5 от ЗУФСЗНС.

В рамките на **парламентарния контрол** през 2023 г. са изготвени своевременно отговори по компетентност (справки, становища, писма) на запитвания от комисии в Народното събрание и отделни народни представители. Парламентарен контрол е осъществяван и чрез изслушването на ръководството и други представители на ДАНС в пленарни заседания на Народното събрание, в заседания на Комисията за контрол над службите за сигурност, прилагането и използването на специалните разузнавателни средства и достъпа до данните по Закона за електронните съобщения (ККССПИСРСДДЗЕС), както и на други постоянни и временни парламентарни комисии. На ККССПИСРСДДЗЕС са предоставени данни за изпълнение на разпоредбите на Закона за специалните разузнавателни средства (ЗСРС) и Закона за електронните съобщения. През 2023 г. експерти на Комисията са осъществили и проверка на място в Агенцията по отношение прилагането и спазването на двата закона.

От страна на **съдебната власт** е осъществяван текущ контрол върху оперативно-издирвателната дейност на ДАНС по отношение на законността при искането и прилагането на специални разузнавателни средства и при искането за предоставяне на трафични данни от предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги. Съдебен контрол е осъществяван и върху издавани от органи на Агенцията административни актове предвид законовата възможност на гражданите и юридическите лица да обжалват по реда на Административно-процесуалния кодекс актовете, които ги засягат.

През 2023 г. **Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства** е осъществило законовите си правомощия спрямо ДАНС за контрол и наблюдение на процедурите по разрешаване, прилагане и използване на специални разузнавателни средства (СРС), съхраняването и унищожаването на информацията, получена чрез СРС, за защита на правата и свободите на гражданите срещу незаконосъобразното използване на СРС. Съгласно законовите изисквания Агенцията е предоставила обобщени данни за 2022 г. и информация по въпроси, касаещи процедурите за прилагане и използване на СРС от структурните звена на Агенцията в качеството им на органи по чл. 13, ал. 1, т. 1 от ЗСРС, както и от ДАНС като орган по чл. 13, ал. 3 и ал. 4 и орган по чл. 20 от ЗСРС. В изпълнение на функционалните си задължения (чл. 34е, ал. 1, т. 2 от ЗСРС) Бюрото е извършило и проверки в отделни структурни звена на Агенцията, във връзка с което своевременно е предоставяна поисканата за целите на контрола информация.

Като част от **външния контрол по линия на управлението на финансите** през юни 2023 г. от Сметната палата е извършен финансов одит на Годишния финансов отчет на ДАНС за 2022 г. Проверката е приключила с оценка, че отчетът дава вярна и честна представа за финансовото състояние на Агенцията, за нейните финансови резултати от дейността и парични потоци.

През 2023 г. ДАНС е обект и на активен **граждански и обществен контрол**. Статистическите данни показват продължаващ засилен интерес и високи обществени очаквания към дейността на Агенцията. През 2023 г. са постъпили общо **644 предложения и сигнали от граждани, организации, държавни органи** и други по реда на чл. 6а от Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“ (ЗДАНС) и Наредба⁴⁰ № I-5/26.09.2018 г. След извършен анализ на материалите без движение са оставени 43 броя. Към други институции по компетентност на основание чл. 6, ал. 1 от Наредбата са пренасочени 322 броя, за което са уведомени и подателите. Останалите са предадени за отработване към съответните структурни звена на ДАНС.

На официалния телефон и имейла на ДАНС са приети **общо 362 телефонни обаждания и 276 електронни писма** от институции, юридически лица, представители на медии и граждани. На част от запитванията е отговорено по установения ред, други са насочени по компетентност към различни институции.

В качеството си на задължен субект по **Закона за достъп до обществена информация** (ЗДОИ) и с цел осигуряване на прозрачност на дейността си ДАНС регулярно публикува на институционалния си сайт актуални данни, отчетни доклади и други материали, които дават възможност на гражданите да си съставят собствено мнение относно работата на Агенцията. Стриктно са съблюдавани законовите разпоредби за предоставяне на достъп до обществена информация. По реда на ЗДОИ през 2023 г. са постъпили **16 заявления от субекти на правото на достъп до обществена информация**. След разглеждане на заявленията⁴¹ по 2 от тях е предоставен пълен достъп, по 4 – частичен достъп, а по 8 е постановен отказ на основание различни разпоредби от ЗДОИ. Без разглеждане са оставени 2 заявления поради неизпълнение на изисквания на ЗДОИ, 1 заявление е препратено към

⁴⁰ Наредба № I-5/26.09.2018 г. за организацията на работата по постъпилите в ДАНС предложения и сигнали.

⁴¹ Някои от заявленията съдържат голям брой въпроси, по част от които е предоставен/отказан достъп, а по други заявленията е препратено за произнасяне от компетентен орган и/или заявителят е уведомен, че ДАНС не разполага с исканата информация. Поради това сумата от отделните категории не съответства на общия брой получени заявления.

друг орган на основание чл. 32, ал. 1 от ЗДОИ за произнасяне по част или по всички въпроси, а по 2 заявления са изпратени уведомителни писма за необходимост от уточняване на исканата информация (на основание чл. 29, ал. 1 от ЗДОИ).

Граждански контрол спрямо ДАНС през 2023 г. е реализиран и чрез **провеждането на обществени обсъждания** като задължителен етап от процедури за промени в нормативната база, касаеща дейности на Агенцията.

През 2023 г. продължава развитието на системите за вътрешен контрол в ДАНС. Комплексът от процедури и мерки, предприемани по закон и в изпълнение на разпореденията на ръководството, е насочен към гарантиране на законност и целесъобразност на действията, дисциплина, интегритет и лоялност на служителите, ефективност на работните процеси, идентифициране, оценяване и контролиране на рисковете, които биха повлияли негативно върху постигане на целите на Агенцията. В изпълнение на **Стратегията за управление на риска в ДАНС** са изготвени и утвърдени годишен Риск-регистър за 2023 г. и Доклад за състоянието на управлението на риска, ведно с предложения за оптимизиране на оперативните дейности и административните процеси.

В изпълнение на Националната стратегия за превенция и противодействие на корупцията в Република България 2021 – 2027 г., през 2023 г. в ДАНС е **актуализирана оценката на възможните корупционни рискове**, пряко или косвено свързани с изпълняваните дейности и функционалните задължения на Агенцията, и е изготвен **Антикорупционен план**. Утвърдена е нова „Методика за оценка на корупционния риск в ДАНС“. Във връзка с влизането в сила на Закона за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения, със заповед на председателя на Агенцията са утвърдени **Правила за вътрешно подаване на сигнали и за последващи действия по тях в ДАНС**.

През 2023 г. продължава прилагането на създадената в ДАНС организация за деклариране на несъвместимост, имущество и интереси и за контрол в съответствие с разпоредбите на отменения Закон за противодействие на корупцията и отнемане на незаконно придобитото имущество/новия Закон за противодействие на корупцията. Вътрешноведомствените актове са актуализирани в съответствие с последните законови и нормативни изменения.

Със средствата и методите на вътрешния контрол през 2023 г. е прилаган унифициран и систематичен подход за надзор по спазване на нормативната уредба и вътрешнослужебните актове и е осъществявана

превантивна дейност за недопускане на нарушения и подобряване дейността на организацията. За установените уязвимости, дисциплинарни нарушения и произшествия своевременно на съответните законови основания са предприемани дисциплинарни и/или административно-наказателни мерки. През 2023 г. на базата на анализа на резултатите от вътрешния контрол са направени предложения за оптимизиране на вътрешната организация, отстраняване на констатирани слабости по направления на дейност и за повишаване на общата ефективност на работата.

В. ПРИОРИТЕТИ ЗА РАБОТА ПРЕЗ 2024 Г.

През 2024 г. Държавна агенция „Национална сигурност” ще продължи да работи в рамките на закона и въз основа на професионалните си ценности за изпълнение на мисията си и за реализацията на утвърдената визия за развитие.

Определените приоритети за работа през 2024 г. са включени в Плана за дейността на Държавна агенция „Национална сигурност”, изготвен и утвърден от министър-председателя на Република България съгласно чл. 7, ал. 2, т. 3 от Закона за управление и функциониране на системата за защита на националната сигурност. Те са изведени чрез анализ на съвкупността от фактори, процеси, явления и субекти, оказващи влияние върху средата на сигурност по направленията на противодействие на Агенцията и прогнози за развитието и поведението на елементите ѝ, и **включват:**

1. Противодействие на чужди специални служби и посегателства, свързани с противоконституционна дейност и/или създаващи опасност за суверенитета, териториалната цялост на държавата и единството на нацията.

2. Защита на стратегически обекти и дейности, в т.ч. противодействие на деструктивни въздействия върху свързани с тях комуникационни и информационни системи.

3. Защита на икономическата и финансовата сигурност на държавата.

4. Противодействие на лица и групи, свързани с международен тероризъм и/или екстремизъм.

5. Превенция и противодействие на миграционни процеси с рисков потенциал за националната сигурност.

6. Противодействие на посегателства срещу Националната система за защита на класифицираната информация.

7. Недопускане осъществяването на нерегламентирана международна търговия с оръжия и изделия или технологии с двойна употреба, както и производство, съхранение, разпространение и използване на оръжия за масово унищожение.

8. Наблюдение, разкриване, предотвратяване и пресичане на замислени, подготвени или осъществявани посегателства срещу националната сигурност в Министерството на отбраната, структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната, Българската армия и военни контингенти зад граница.

9. Противодействие на посегателства срещу екологичната сигурност.

10. Осигуряване на криптографска сигурност на класифицираната информация в Република България и в дипломатическите и консулските ѝ представителства и оперативен контрол на националния радиочестотен спектър.

Специфични приоритети, обусловени от значими събития и процеси:

- Контраразузнавателно противодействие и информационно обезпечаване на заплахи с хибриден характер, в т.ч. в контекста на присъединяването на България към Европейския център за върхови постижения за противодействие на хибридните заплахи, както и предвид приоритетите на Европейския съюз (ЕС) и НАТО в тази посока. Акцент върху рисковете за сигурността, свързани с планове и действия на глобални конкуренти на ЕС и НАТО.

- Разширяване и надграждане на способностите за превенция и противодействие на киберинциденти в стратегически обекти, в т.ч. чрез ефективна координация и взаимодействие с всички компетентни институции.

- Контраразузнавателно противодействие и информационно обезпечаване на рисковете и заплахи, произтичащи от въоръжени конфликти и отражението им върху миграционните процеси и дейността на терористични групи, както и върху икономиката, военно-промишления комплекс, активността на диаспори и чужди специални служби и обществените процеси в България.

- Контраразузнавателно и информационно обезпечаване на евентуални дефицити по отношение на националната устойчивост на Република България по смисъла на всеобхватната рамка за поддръжка на ефективност на Въоръжените сили на НАТО.

- Контраразузнавателно и информационно обезпечаване на процесите на Балканите, създаващи предпоставки за дестабилизация или за увреждане на националните интереси на България, в т.ч. по отношение защита на български общности и на договорености за добросъседство и сътрудничество.

- Контраразузнавателно и информационно обезпечаване на процесите, свързани с ефективното разходване на средства от държавния бюджет, европейските програми и по националния План за възстановяване и устойчивост.

- Контраразузнавателно и информационно обезпечаване на процесите, свързани с изпълнението на ангажиментите на България след присъединяването към Европейския банков съюз и Европейския валутен механизъм (ERM II), както и практическата подготовка на страната за влизане в еврозоната и в Организацията за икономическо сътрудничество и развитие.

- Подобряване на капацитета и ефективността на системата за превенция и предотвратяване изпирането на пари и финансирането на тероризъм и подпомагане на националните действия за постигане на напредък във връзка с процедурата по наблюдение на Република България от Групата за финансови действия срещу изпирането на пари (FATF).

- Недопускане на противоконституционни прояви и чужди деструктивни въздействия при провеждането на избори през 2024 г.

- Подобряване нивото на осведоменост и осъзнатост на обществото за рисковете и заплахи, произтичащи от дейността на чужди специални служби на територията на България.

Отчитайки възможностите за промяна в приоритетите и поява (в т.ч. инцидентна) на други рискове и заплахи, в Държавна агенция „Национална сигурност” е създадена организация за непрекъснат мониторинг и оценка на средата на сигурност, както и за изпълнение по компетентност на политиките в сферата на сигурността.

Отп. в 2 екз.:
Екз. № 1 – САД КИАД – ДАНС
Екз. № 2 – Министерски съвет на Република
България
Изг.: Б. Гърков, САД КИАД – ДАНС
Отп.: А. Цочева, САД КИАД – ДАНС
01.04.2023 г.
гр. София

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ
„НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ”**

.....
(Пламен Тончев)

**СЪГЛАСУВАНО:
ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ
„НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ”**

.....
(Деньо Денев)

**СЪГЛАСУВАНО:
ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ
„НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ”**

.....
(Петър Петров)

**СЪГЛАСУВАНО:
АДМИНИСТРАТИВЕН СЕКРЕТАР
НА ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ
„НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ”
ДЪРЖАВЕН АГЕНТ I ст.:.....**

(Красимир Славов)